

Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments (Lithuanian)

Editor: Richard Ohrbach

Version: 20Jan2014

www.rdc-tmdinternational.org

Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų diagnostikos kriterijai: vertinimo instrumentai

Lithuanian translation by

Laurynas Jokubauskas¹ DDS

Collaborators

Vygandas Rutkūnas¹ DDS, PhD, Prof.

Rolandas Pletkus¹ DDS

Marijus Leketas² DDS, PhD

Ieva Perednytė² DDS

Vilnius University Institute of Dentistry¹

Lithuanian University of Health Sciences Faculty of Odontology²

Accepted March 2nd 2021 by the Consortium

Translation available at www.RDC-TMDinternational.org

TURINYS

Ivadas	3
Spausdinimo gairės	4
Turinys (išvardyti anglų kalba kaip nuorodos)	4
Kaip cituoti šį dokumentą	5
Padėka	7
I ašies vertinimas	8
Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų skausmo vertinimo klausimynas	9
DC/TMD Simptomų klausimynas	11
DC/TMD Demografinis klausimynas	14
Ištyrimas: tyrimo instrukcijos ir apklausa apie skausmą	16
DC/TMD Ištyrimo forma	42
Diagnozė	45
DC/TMD Sprendimų medis	46
Diagnostinių kriterijų lentelė	49
II ašies vertinimas	53
Skausmo schema	55
Graduota lėtinio skausmo skalė (versija 2.0)	57
Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-8.....	59
Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-20.....	61
Paciento sveikatos klausimynas-4	63
Paciento sveikatos klausimynas-9	65
Generalizuoto nerimo sutrikimo skalė-7	67
Paciento sveikatos klausimynas-15: fiziniai simptomai	69
Stomatognatinės sistemos įpročių kontrolinis sąrašas	71

Ivadas

Šis dokumentas apima visus DC/TMD tyrimo įrankius. Pilnas atsisiuntimo paketas yra sudarytas iš trijų dokumentų, susijusių su DC/TMD:

- Ohrbach R (editor) (2016). Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments. (šis dokumentas)
- Ohrbach R, Knibbe W (2016). Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD): Scoring Manual for Self-Report Instruments.
- Ohrbach R, Gonzalez YM, List T, Michelotti A, Schiffman E (2014). Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD): Clinical Examination Protocol.

Visi šie dokumentai yra laisvai prieinami www.rdc-tmdinternational.org. Standartinė šių dokumentų versija yra anglų kalba; tyrimo instrumentų vertimai yra prieinami daugeliu kalbų. Likę du dokumentai iš esmės prieinami originalo (anglų) kalba; iš tikrųjų yra numatoma, kad profesionalūs DC/TMD naudotojai remsis angliškais dokumentais, paaiškinančiais, kaip atlikti ištyrimą ir kaip vertinti instrumentų rezultatus.

Tiesioginiai paciento tyrimo įrankiai kritiškai priklauso nuo kalbos vartojimo rašytinėje instrumentų, kuriuos pildo pacientai, formoje ir žodinėje formoje, kurią naudoja tyrėjas, kalbėdamas su pacientu. Esminiai šio dokumento įrankiai yra tie, kurie tiesiogiai siejasi su pacientu, net jų terminologija yra tiesiogiai surišta su paciento tyrimo procedūromis; šie įrankiai apima apžiūros formą, sprendimų medžius ir diagnostikos kriterijus. Pastarieji įrankiai taip pat įtraukti į šį dokumentą; išverstose DC/TMD versijose šie įrankiai pateikti anglų arba išverstąja kalba.

DC/TMD instrumentų vertimai atlikti pagal InFORM standartus; žr. Ohrbach R, Bjorner J, Jezewski MA, John MT, ir Lobbezoo F (2013) Guidelines for Establishing Cultural Equivalency of Instruments; ir Ohrbach R (2017) Translation and Adaptation of the DC/TMD Protocol, prieinama tuo pačiu viršuje pateiktu interneto adresu. Prašau žiūrėti šiuos dokumentus apie konkrečias procedūras ir reikalavimus, kurių, atsižvelgiant į tinkamą semantinį ir kultūrinį pagrindumą, buvo laikomasi verčiant instrumentus iš šaltinio dokumentų. Atkreipkite dėmesį, kad tyrimo protokolai ir instrumentai yra nuolat tobulinami, todėl ir išverstos šių instrumentų versijos yra laikomos nebaigtais darbais, nes vyksta nuolatinis validacijos procesas kaip ir šaltinio instrumentų atveju. Šio dokumento formatas taip pat yra peržiūrimas; čia yra 2017 m. rugsėjo 29 d. patvirtinta versija.

Perspėjimas: šių dokumentų pateikimas nereiškia, kad jų empirinis pagrindumas yra patvirtintas; tai turi būti atliekama atskirai ir kiekviena tokia dokumentacija yra patalpinama į Konsorciumo interneto svetainę. Pilna išverstųjų versijų vertimo proceso dokumentacija yra prieinama viršuje pateiktu interneto adresu kaip *Translation Logs*.

Bet kokie su šiuo dokumentu susiję klausimai turėtų būti nukreipti redaktoriui arba, išverstųjų versijų atveju, vertėjui, priklausomai nuo to, ar klausimas susijęs su šaltinio versija anglų kalba, ar su išverstąja versija.

Spausdinimo gairės

Šio dokumento naudotojai gali norėti atsispausdinti pasirinktus puslapius, kuriuose yra dominančios formos. Apačioje esanti lentelė pateikia sąrašą puslapių, nurodančių kiekvieną formą ar formų skyrių. Naudotojas gali nukopijuoti dominančių dalių puslapių numerius ir įklijuoti šią informaciją į „pasirinkti puslapius“ laukelį spausdintuvo dialogo lange.

Skyrius	Puslapis (-iai)
I ašis: Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų skausmo vertinimo klausimynas	10
I ašis: Visos klinikinės formos	12, 13, 15, 43, 44
I ašis: Tyrimo instrukcijos ir apklausa apie skausmą	17-41
I ašis: Sprendimų medžiai ir kriterijų lentelės	47, 48, 50-52
II ašis: Atranka	56, 58, 60, 64, 72
II ašis: Išsamus tyrimus	56, 58, 62, 66, 68, 70, 72

Turinys (išvardyti anglų kalba kaip nuorodos)

Overview

Axis I Assessment

TMD Pain Screener

Symptom Questionnaire

Demographics

Examination: Pain-related Interview and Examiner Commands

Examination Form: International (English)

Diagnosis

Decision Tree (English)

Diagnostic Criteria Table (English)

Axis II Assessment

Pain Drawing

Graded Chronic Pain (version 2)

JFLS-8

JFLS-20

PHQ-4

PHQ-9

GAD-7

PHQ-15

Oral Behaviors Checklist

Kaip cituoti šį dokumentą

Apačioje pateiktas pavyzdys parodo, kaip cituoti ne tik šią išverstą DC/TMD dokumento versiją, tačiau ir susijusius dokumentus, kurie, priklausomai nuo naudojimo, dažnai gali būti cituojami kartu su šiuo dokumentu. Apačioje pateiktuose citavimo pavyzdžiuose „Atverta *<data>*“ bus pildoma tuo metu, kai nuoroda bus naudojama dokumente (tekste).

Originalios šio dokumento versijos anglų kalba citavimas

Cituokite šį dokumentą taip:

Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders. Assessment Instruments. Version 15May2016. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on *<date>*.

Pavyzdžiui:

Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders. Assessment Instruments. Version 15May2016. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on July 1, 2016.

Šio dokumento vertimo citavimo pavyzdys

Jeigu buvo išverstas ir pavadinimas, šis dokumentas turėtų būti cituojamas taip:

Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments. Version 15May2016. [Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų diagnostikos kriterijai (DC/TMD): tyrimo instrumentai: Lithuanian Version 02Mar2021]. Jokubauskas L, Trans. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on *<date>*.

Yra penki scenarijai, apibrėžiantys, kaip naudoti tris dokumentus, sudarančius pilną ištyrimo rinkinį, kurių kiekvienas cituojamas remiantis skirtingais reikalavimais.

1. Pilno DC/TMD naudojimas (I ašis ir II ašis)

a. Jeigu I ir II ašys naudojamos tik anglų kalba, tuomet cituokite taip:

- i. Ohrbach R, Gonzalez Y, List T, Michelotti A, Schiffman E. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) Clinical Examination Protocol: Version 02June2013. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on *<date>*.
- ii. Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments. Version 15May2016. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on *<date>*.

b. Jeigu naudojamas tyrimo protokolas anglų kalba, o tyrimo instrumentai vertimo kalba, tuomet cituokite taip:

- i. Ohrbach R, Gonzalez Y, List T, Michelotti A, Schiffman E. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) Clinical Examination Protocol: Version 02June2013. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on *<date>*.
- ii. Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments. Version 15May2016. [Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų diagnostikos kriterijai (DC/TMD): tyrimo instrumentai: Lithuanian Version 02Mar2021]. Jokubauskas L, Trans. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on *<date>*.

2. Tik DC/TMD I ašies naudojimas

a. Jeigu naudojamas tyrimo protokolas yra tik anglų kalba, tuomet cituokite taip:

- i. Ohrbach R, Gonzalez Y, List T, Michelotti A, Schiffman E. Diagnostic Criteria

for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) Clinical Examination Protocol: Version 02June2013. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on <date>.

- b. Jei išverstos tik tyrimo komandos, tuomet cituokite taip:
 - i. Ohrbach R, Gonzalez Y, List T, Michelotti A, Schiffman E. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) Clinical Examination Protocol: Version 02June2013. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on <date>.
 - ii. Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments. Version 15May2016. [Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų diagnostikos kriterijai (DC/TMD): tyrimo instrumentai: Lithuanian Version 02Mar2021]. Jokubauskas L, Trans. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on <date>.
3. Tik DC/TMD II ašies naudojimas
 - a. Jeigu naudojamas II ašies protokolas yra tik anglų kalba, tuomet cituokite taip:
 - i. Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments. Version 15May2016. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on <date>.
 - b. Jeigu naudojami išversti II ašies instrumentai, tuomet cituokite taip:
 - i. Ohrbach R, editor. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Assessment Instruments. Version 15May2016. [Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų diagnostikos kriterijai (DC/TMD): tyrimo instrumentai: Lithuanian Version 02Mar2021]. Jokubauskas L, Trans. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on <date>.
4. Instrumentų rezultatų vertinimo vadovo citavimas
 - a. Ohrbach R, Knibbe W. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders: Scoring Manual for Self-Report Instruments. Version 29May2016. www.rdc-tmdinternational.org Accessed on <date>.
5. Tik dalies DC/TMD II ašies instrumentų naudojimas
 - a. Jei naudojami instrumentai tik anglų kalba, tuomet naudotojas turėtų cituoti originalų naudojamo (-ų) instrumento (-ų) šaltinį. Pavyzdžiui, tam tikru atveju naudojamas tik TMD Pain Screener ir JFLS; tokiu atveju naudotojas cituotų Gonzalez et al., 2011, ir Ohrbach et al., 2008, atitinkamai.
 - b. Jeigu naudoti išversti instrumentai, tuomet naudotojas cituotų instrumento originalų šaltinį ir iki galo išverstą tyrimo instrumentų dokumentą.

Padėka

DC/TMD yra daugybės žmonių bendro darbo rezultatas, o šio dokumento instrumentai yra to paties didelio proceso dalis. Ohrbach ir Dworkin, Journal of Dental Research, 2016 m. paskelbtoje padėkoje pateikia visą sąrašą žmonių, prisidėjusių prie DC/TMD iš mokslinės, publikacijų rengimo ir darbo susitikimų bei diskusijų pusės. Šis dokumentas, apimantis vertinimo instrumentus anglų ir kitomis kalbomis, yra dar vieno bendro darbo rezultatas. Redaktorius dėkoja Thomas List (Malmė, Švedija) ir Ambra Michelotti (Neapolis, Italija) už jų pagalbą rengiant galutinio DC/TMD struktūrą ir formatą. Taip pat redaktorius išreiškia dėkingumą Wendy Knibbe (ACTA, Amsterdamas, Olandija) ir Birgitta Häggman-Henrikson (Malmės universitetas, Švedija) už jų pagalbą formuojant šį dokumentą, pagrindinį DC/TMD vertinimo įrankių veidą. Be to, redaktorius dėkoja Wendy Knibbe ir Yoly Gonzalez (Bafalo universitetas, Niujorkas, JAV) už jų paramą tobulinant anglišką tyrimo instrumentų versiją ir pastebint įvairias klaidas dokumentuose, kai buvo atliekami pirmieji DC/TMD vertimai (į olandų ir ispanų kalbas). Wendy ir Yoly visiems mums suteikė geresnius tyrimo instrumentus.

Redaktorius
Richard Ohrbach

I ašies vertinimas

Standartinis naudojimas		Instrumentas	Šaltinis
Atranka	Išsamus tyrimas		
✓		Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų skausmo vertinimo klausimynas	Gonzalez YM, Schiffman E, Gordon G, Seago B, Truelove EL, Slade G, Ohrbach R. Development of a brief and effective temporomandibular disorder pain screening questionnaire: reliability and validity. <i>JADA</i> 142:1183-1191, 2011. Formos versija: 2013 m. spalio 11 d.
	✓	DC/TMD Simptomų klausimynas	Impact Study Research Group Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.
	✓	DC/TMD Demografinis klausimynas	Impact Study Research Group Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.
	✓	Tyrimo instrukcijos ir apklausa apie skausmą	Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) Clinical Examination Protocol Ohrbach R, Gonzalez Y, List T, Michelotti A, Schiffman E Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d. Diagnozių sąrašas pridėtas 2014 m. lapkričio 30 d.
	✓	DC/TMD Ištyrimo forma	Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) Clinical Examination Protocol Ohrbach R, Gonzalez Y, List T, Michelotti A, Schiffman E Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d. Diagnozių sąrašas pridėtas 2014 m. lapkričio 30 d.

**Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų
skausmo vertinimo klausimynas**

Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų skausmo vertinimo klausimynas

1. Kiek laiko truko skausmas bet kurioje žandikaulio ar smilkinio pusėje per pastarąsias 30 dienų?
 - a. Skausmo nebuvo
 - b. Skausmas užeidavo ir praeidavo
 - c. Skaudėjo nuolat

2. Ar per pastarąsias 30 dienų nubudę jutote žandikaulio skausmą ar sąstingį?
 - a. Ne
 - b. Taip

3. Ar per pastarąsias 30 dienų skausmas kito (mažėjo ar didėjo) bet kurioje žandikaulio ar smilkinio pusėje dėl toliau nurodytų veikslių?
 - A. Kieto ar sunkiai kramtomo maisto kramtymas
 - a. Ne
 - b. Taip

 - B. Išsižiojimas, apatinio žandikaulio judesys į priekį ar į šoną
 - a. Ne
 - b. Taip

 - C. Tokie įpročiai kaip dantų laikymas sukandus, stiprus dantų sukandimas ar griežimas, kramtamosios gumos kramtymas
 - a. Ne
 - b. Taip

 - D. Kiti su žandikaulio judesiu susiję veiksmai, kaip kalbėjimas, bučiavimasis ar žiovavimas
 - a. Ne
 - b. Taip

DC/TMD Simptomų klausimynas

DC/TMD Simptomų klausimynas

Paciento vardas _____ Data _____

SKAUSMAS

1. Ar Jums kada nors yra skaudėję žandikaulį, smilkinį, ausį ar sritį priekyje ausies bet kurioje pusėje? **Ne** **Taip**

Jeigu atsakėte NE, pereikite prie 5 klausimo.

2. Prieš kiek metų ar mėnesių pirmą kartą pajutote skausmą žandikaulyje, smilkinyje, ausyje ar priekyje ausies? _____ Metų (-us) _____ Mėnesių (-us)

3. Kuris iš toliau pateiktų pasirinkimų geriausiai apibūdina bet kokį per pastarąsias 30 dienų Jūsų jaustą skausmą žandikaulyje, smilkinyje, ausyje ar priekyje ausies bet kurioje pusėje?
- Skausmo nėra
 Skausmas tai atsiranda, tai išnyksta
 Skausmas yra nuolatinis

Pasirinkite VIENĄ atsakymą.

Jeigu į 3 klausimą atsakėte NE, pereikite prie 5 klausimo.

4. Ar toliau nurodyti veiksmai per pastarąsias 30 dienų paveikė (sumažino arba padidino) bet kokį Jūsų jaustą skausmą žandikaulyje, smilkinyje, ausyje ar priekyje ausies bet kurioje pusėje?

	Ne	Taip
A. Kieto ar sunkiai kramtomo maisto kramtymas	☐	☐
B. Išsižiojimas, apatinio žandikaulio judesys į priekį ar į šoną	☐	☐
C. Tokie įpročiai kaip dantų laikymas sukandus, stiprus dantų sukandimas ar griežimas, kramtamosios gumos kramtymas	☐	☐
D. Kiti su žandikaulio judesiu susiję veiksmai, kaip kalbėjimas, bučiavimasis ar žiovavimas	☐	☐

GALVOS SKAUSMAS

5. Ar per pastarąsias 30 dienų jautėte kokių nors galvos skausmų, iš jų ir smilkinių srityje? **Ne** **Taip**

Jeigu į 5 klausimą atsakėte NE, pereikite prie 8 klausimo.

6. Prieš kiek metų ar mėnesių pirmą kartą pajutote skausmą smilkinių srityje? _____ Metų (-us) _____ Mėnesių (-us)

7. Ar toliau nurodyti veiksmai per pastarąsias 30 dienų paveikė (sumažino arba padidino) skausmą smilkinių srityje bet kurioje pusėje?

	Ne	Taip
A. Kieto ar sunkiai kramtomo maisto kramtymas	☐	☐
B. Išsižiojimas, apatinio žandikaulio judesys į priekį ar į šoną	☐	☐
C. Tokie įpročiai kaip dantų laikymas sukandus, stiprus dantų sukandimas ar griežimas, kramtamosios gumos kramtymas	☐	☐
D. Kiti su žandikaulio judesiu susiję veiksmai, kaip kalbėjimas, bučiavimasis ar žiovavimas	☐	☐

ŽANDIKAULIO SĄNARIO GARSAI				Office use		
8.	Ar per pastarąsias 30 dienų judindami apatinį žandikaulį ar atlikdami kitus veiksmus girdėjote kokius nors žandikaulio sąnario garsus?	Ne ☐	Taip ☐	R ☐	L ☐	DNK ☐
ŽANDIKAULIO UŽSTRIGIMAS ŽIOJANTIS						
9.	Ar <u>kada nors</u> žandikaulis bent trumpam buvo užstrigęs ar surakintas taip, jog <u>negalėtumėte</u> IKI GALO išsižioti?	☐	☐	☐	☐	☐
Jeigu į 9 klausimą atsakėte NE, pereikite prie 13 klausimo.						
10.	Ar žandikaulis buvo užstrigęs ar surakintas taip, kad trukdytų Jums išsižioti ir valgyti?	☐	☐	☐	☐	☐
11.	Ar per pastarąsias 30 dienų žandikaulis buvo užstrigęs taip, kad ir trumpam <u>negalėjote išsižioti</u> IKI GALO, o paskui atstrigo ir vėl galėjote PLACIAI išsižioti?	☐	☐	☐	☐	☐
Jeigu į 11 klausimą atsakėte NE, pereikite prie 13 klausimo.						
12.	Ar šiuo metu žandikaulis užstrigęs arba jį sunku judinti ir <u>negalite išsižioti</u> IKI GALO?	☐	☐	☐	☐	☐
ŽANDIKAULIO UŽSTRIGIMAS IŠSIŽIOJUS						
13.	Ar per pastarąsias 30 dienų žandikaulis buvo bent trumpam užstrigęs ar surakintas, kai plačiai išsižiojote, ir <u>negalėjote susičiaupti</u> ?	☐	☐	☐	☐	☐
Jeigu į 13 klausimą atsakėte NE, apklausa baigta.						
14.	Ar per pastarąsias 30 dienų, kai žandikaulis užstrigo ar tapo surakintu plačiai išsižiojus, ėmėtės tam tikrų veiksmų, kad galėtumėte susičiaupti, t. y. ilsinti, judinti, stumti ar kitaip keisti žandikaulio padėtį?	☐	☐	☐	☐	☐

DC/TMD Demografinis klausimynas

DC/TMD Demografinis klausimynas

1. Kokia yra Jūsų šeiminė padėtis?

- Vedęs (ištekęjusi)
 - Nevedęs (netekėjusi)
 - Gyvenimas kartu nesusituokus
 - Gyvenimas atskirai susituokus
 - Išsituokęs (-usi)
 - Našlys (-ė)
-

2. Kurioje šalyje Jūs gimėte?

- Lietuvoje
 - Kitoje šalyje (nurodykite šalies pavadinimą):
-

3. Kokia Jūsų pilietybė?

- Lietuvos Respublikos
 - Kitos valstybės (nurodykite valstybės pavadinimą):
 - Be pilietybės
-

4. Kokį aukščiausią išsilavinimą esate įgiję?

- Pagrindinis
 - Vidurinis
 - Profesinis
 - Aukštesnysis
 - Nebaigtas aukštasis
 - Aukštasis
-

5. Kaip apibūdintumėte savo ekonominio aktyvumo (veiklos) pobūdį šiuo metu?

- Visą darbo dieną dirbantis asmuo
 - Ne visą darbo dieną dirbantis asmuo
 - Bedarbis (-ė)
 - Mokinys (-ė), studentas (-ė)
 - Senatvės ar išankstinės senatvės pensininkas (-ė)
 - Dėl negalios nedirbantis asmuo
 - Namų šeimininkas (-ė)
 - Moteris, išėjusi nėštumo ir gimdymo atostogų, ar asmuo, išėjęs vaiko priežiūros atostogų
-

6. Kokios yra Jūsų šeimos metinės bendrosios namų ūkio pajamos, atskaičius mokesčius?

- 0 € – 10 000 €
 - 10 001 € – 20 000 €
 - 20 001 € ir daugiau
-

Ištylimas: tyrimo instrukcijos ir apklausa apie skausmą

Tyrimo instrukcijos ir apklausa apie skausmą

Dalys išverstos iš pirminio šaltinio:

Ohrbach R, Gonzalez Y, List T, Michelotti A, Schiffman E. Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) Clinical Examination Protocol, Version: January 6, 2014.

PASTABA: šis dokumentas prižiūrimas ir prieinamas tinklapyje <http://www.rdc-tmdinternational.org>.

Vertimas į lietuvių kalbą: Jokubauskas, L (2021). VU MF Odontologijos institutas.

5. Išsamios DC/TMD tyrimo instrukcijos
6. DC/TMD Apklausa apie skausmą
8. Būtinios tyrimo instrukcijos

5. Išsamios DC/TMD tyrimo instrukcijos

5.1 Apžvalga

Išsamios instrukcijos tyrėjui ir klinicistui padeda pasiekti maksimalų klinikinės technikos patikimumą. Kiekvienam klinikinės apžiūros etapui naudojamos žodinės komandos ir kitos susijusios procedūros pateikiamos lentelės formatu, kad būtų galima jas lengvai rasti. Daugiau informacijos apie šias procedūras pateikiama 2-ame („Bendrosios instrukcijos“) ir 3-iame („DC/TMD tyrimo procedūrų aprašymas“) skyriuose. Žemiau nurodyti paveikslėliai yra pateikti 7-ame skyriuje. Tyrimo procedūrų numeracija šiame skyriuje atitinka numeraciją 3-iame skyriuje ir DC/TMD klinikinės apžiūros formoje (9-as skyrius). 6-ame skyriuje pateikiama „DC/TMD Apklausa apie skausmą“, kuri dažnai minima ir šiame protokole. 8-as skyrius pateikia būtinąsias tyrimo instrukcijas (žr. 5.1 skyrelį „Susitarimai“, kad būtų aiškiau), kurios: palengvina struktūrizuoto ištyrimo pagrindo mokymąsi ir yra vienintelė DC/TMD klinikinės apžiūros protokolo dalis, kurią tyrimo patikslinimui reikia išversti į kitą kalbą.

5.2 Susitarimai (5.3 skyriui)

1. Tyrėjo naudojamos žodinės komandos yra keturių klasių:
 - a. **Paryškintas tekstas** nurodo komandas, kurias tyrėjui reikia išdėstyti žodis į žodį.
 - b. **Neparyškintas tekstas** nurodo komandas arba teiginius, kurių griežtas įvykdymas nėra būtinas. Tyrėjas turėtų vadovautis komandos ar teiginio ketinimu ir perduoti tą ketinimą pacientui.
 - c. **[Tekstas laužtiniuose skliaustuose]** žymi neprivalomas komandas.
 - i. „Paslinkite žandikaulį į patologią padėtį [nesuglaudžiant galinių dantų]“ reiškia standartinę atskaitinę paciento poziciją, kuri yra būtina prieš daugelį procedūrų. Ši komanda naudojama priklausomai nuo to, kaip elgiasi pacientas. Jeigu pacientas pats grąžina savo žandikaulį į „patologią poziciją“ po procedūros, tuomet tyrėjui nieko papildomai sakyti nereikia. Priešingu atveju tyrėjas privalo naudoti šią komandą. Ji įtraukta į kiekvieną procedūrų rinkinį, kad tyrėjui būtų priminta, jog kita procedūra prasideda iš šios neutralios pozicijos.
 - ii. Visos kitos neprivalomos komandos apima dažnai pasitaikančias situacijas ir turėtų būti naudojamos priklausomai nuo to, kaip elgiasi pacientas apžiūros procedūrų metu.
 - d. **<Kampiniai skliaustai>** žymi tyrėjui skirtas instrukcijas.
2. **Kursyvu šriftu** parašytos žodinių komandų pastabos ir patikslinimai; komentarų ir patikslinimų persidengimas šiame ir 1-ame bei 2-ame skyriuose yra tyčinis.
3. **TEKSTAS DIDŽIOSIOMIS RAIDĖMIS** po žodinėmis komandomis ir tyrėjo procedūromis žymi sąlygines instrukcijas.
4. **[Atsakymo variantai]** yra žymimi vertikaliais brūkšniais.

5.3 Išsamios instrukcijos

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
E1. Tyrėjas patvirtina galvos skausmo ir kito skausmo vietas		
<i>Asmens atpažinimo informacija</i>	<nėra>	Tyrėjas klinikinės apžiūros formoje įrašo paciento vardą, pavardę, tyrėjo vardą, pavardę ir datą.
<i>Nurodymai pacientui</i>	<p>Prieš pradėdamas tyrimą, noriu su Jumis aptarti kelis dalykus.</p> <p>Klausinėsiu apie skausmą – apie jį žinote tik Jūs. Į klausimus apie skausmą atsakykite tik „taip“ arba „ne“; jei nesate tikri, atsakykite kiek įmanoma tiksliau.</p> <p>Jei jaučiate skausmą, paklausiu, ar šis skausmas Jums pažįstamas. Pažįstamas skausmas – tai skausmas, panašus į tą, kurį toje pačioje kūno dalyje jutote per pastarąsias 30 dienų.</p> <p>Jei jaučiate skausmą smilkininėje srityje, paklausiu, ar šis skausmas panašus į galvos skausmą, kurį jutote smilkininėje srityje per pastarąsias 30 dienų.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Čia apibūdintas skausmas yra absoliutus, tačiau verčiant į vietas terminus (ar kitą kalbą) reikia atkreipti dėmesį į kultūrinius standartus. Siekiama, kad pacientas pats būtų atsakingas už skausmo nustatymą. Vienintelis priimtinas atsakymas yra „taip“ arba „ne“. Pirmą kartą per apžiūrą klausiant apie „pažįstamą skausmą“ gali tekti plačiau apibūdinti jo apibrėžimą. Kiti susiję žodžiai gali būti „panašus“ arba „jaučiamas lyg“.
<i>Apžiūros sritis: dominančios anatomicinės sritys</i> <i>1 pav.</i>	<p>Šiuo tyrimu man svarbu išsiaiškinti, ar jaučiate skausmą šiose srityse...</p> <p>...ir burnoje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tyrėjas vienu metu abiejose pusėse paeiliui liečia šias 4 sritis: smilkininio raumens, periaurikulinę (aplink ausis), kramtomojo raumens ir apatinio žandikaulio užpakalinę/požandinę sritis. Tyrėjas, liesdamas pirmiau išvardytas sritis, sako: „čia“. Liečiant šias vietas jų anatomiciniai pavadinimai <u>nesakomas</u>.
<i>E1a</i> <i>Skausmo vieta per pastarąsias 30 dienų</i> <i>2 ir 3 pav.</i>	<p>Ar per pastarąsias 30 dienų jutote skausmą šiose srityse [kurias paliečiau]?</p> <p>JEI atsakoma „TAIP“:</p> <p>Ar galėtumėte pirštu parodyti visas sritis, kuriose jutote skausmą [per pastarąsias 30 dienų]?</p> <p>Ar jutote skausmą ir kuriose nors kitose srityse [per pastarąsias 30 dienų]?</p> <p>JeI atsakoma „TAIP“, TYRĖJAS PASITIKSLINA:</p> <p>Patvirtinkime, kad parodėte būtent šią vietą.</p>	<p>JEIGU PACIENTAS DOMINANČIOSE SRITYSE SKAUSMO NENURODO:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1a formos klausime dešinėje ir kairėje pusėje pažymima „Nėra“. <p>JEIGU PACIENTAS DOMINANČIOSE SRITYSE NURODO SKAUSMĄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tyrėjas klausia apie visas vietas. Tyrėjas liečia paveiktas sritis ir patvirtina jų vietą kartu su pacientu, klausdamas: „čia?“. 1a formos klausime pažymimos skausmingos sritys.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
E1b Galvos skausmo vieta per pastarąsias 30 dienų	<p>Ar per pastarąsias 30 dienų Jums skaudėjo galvą?</p> <p>JEI atsakymas „TAIP“:</p> <p>Ar galėtumėte pirštu parodyti visas sritis, kuriose jutote galvos skausmą [per pastarąsias 30 dienų]?</p> <p>Ar jutote galvos skausmą ir kuriose nors kitose srityse [per pastarąsias 30 dienų]?</p> <p>Jei atsakoma „TAIP“, TYRĖJAS PASITIKSLINA:</p> <p>Patvirtinkime, kad parodėte būtent šias vietas.</p>	<p>JEIGU PACIENTAS TEIGIA NEJAUTĘS GALVOS SKAUSMO ARBA ĮVARDYTOSE VIETOSE GALVOS SKAUSMO NENURODO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1b formos klausime dešinėje ir kairėje pusėje pažymima „Nėra“. <p>JEI PACIENTAS TEIGIA, KAD JUTO GALVOS SKAUSMĄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tyrėjas klausia apie visas vietas. • Tyrėjas liečia paveiktas sritis ir patvirtina jų vietą kartu su pacientu, klausdamas: „čia?“. • 1b formos klausime pažymimos skausmingos sritys.

E2. Kandžių santykis		
Pasirinkite viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitinius dantis	<p><i>Kad galima būtų apžiūrėti dantis:</i></p> <p>Šiek tiek išsižiokite.</p> <p>Ant Jūsų dantų pasižymėsiu žymas; tyrimo pabaigoje žymas pašalinsiu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Galimi viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitiniai dantys apžiūrimi vienu metu, nes jie yra pasirenkami kartu. • Pasirinkite viršutinio žandikaulio dešinės pusės centrinį kandį (US #8; FDI #11), jeigu kandamasis kraštas horizontalus, dantis yra vertikalus ir nepasisukęs apie savo ašį; kitu atveju pasirinkite kairės pusės centrinį kandį (US #9; FDI #21), jei jis geriau atitinka šiuos kriterijus. Žr. 3 skyrių E2, kur pateikiama daugiau nurodymų. Apžiūros formoje įrašykite pasirinktą dantį. • Atkreipkite dėmesį, kad meziodistalinis viršutinio žandikaulio atskaitinio danties centras bus specifinis viršutinio žandikaulio atskaitos taškas atliekant visus vertikalių ir priekinių judesių matavimus. • Pasirinkite atskaitinį apatinio žandikaulio dantį, kuris yra priešais viršutinio žandikaulio atskaitinio danties meziodistalinį centrą. • Apatinio žandikaulio atskaitinio danties kandamasis kraštas, kuris yra priešais viršutinio žandikaulio atskaitinio danties meziodistalinį centrą, bus apatinio žandikaulio atskaitos taškas atliekant visus vertikalių judesių matavimus.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
		<ul style="list-style-type: none"> • Apatinio žandikaulio atskaitinio danties žandinis paviršius, kuris yra priešais viršutinio žandikaulio atskaitinio danties meziodistalinį centrą, bus apatinio žandikaulio atskaitos taškas atliekant visus priekinių judesių matavimus. • Jei nustatytas priekinis kryžminis arba atviras sąkandis, tuomet atliekant matavimus reikės papildomai apžiūros formoje pažymėti laukelį „neigiamas“.
<p><i>Atskaitos linija – vertikalus perdengimas</i> 4 pav.</p>	<p>Visišškai sukąskite galinius dantis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pieštuku pažymėkite horizontaliąją atskaitos liniją toje vietoje, kur viršutinio žandikaulio atskaitinio danties kandamojo krašto centrinė dalis perdengia priešais esantį apatinio žandikaulio kandį. • Jei nustatytas priekinis kryžminis sąkandis, tuomet nurodymus vykdykite atvirkščiai.
<p><i>Atskaitos linija – apatinio žandikaulio atskaitinė vidurio linija</i> 5 ir 6 pav.</p>	<p>[Visišškai sukąskite galinius dantis.]</p> <p><Jei reikia, paprašykite paciento šiek tiek prasižioti, kad matytųsi apatiniai tarpdančiai.></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Įvertinkite viršutinio ir apatinio žandikaulių dantų vidurio linijas; jeigu nuokrypis tarp vidurio linijų < 1 mm, tuomet įrašykite „0“ mm. • Jei nuokrypis tarp vidurio linijų ≥ 1 mm, tuomet pasirinkite vieną iš toliau nurodytų metodų: • <u>1-asis metodas</u>: išmatuokite nuokrypio atstumą (≥ 1 mm) frontalinėje plokštumoje tarp viršutinio ir apatinio žandikaulių vidurio linijų ir pažymėkite apatinio žandikaulio vidurio linijos nukrypimą viršutinio žandikaulio vidurio linijos atžvilgiu. Apatinio žandikaulio vidurio linija dabar yra atskaitinė atliekant šoninius apatinio žandikaulio judesius. • <u>2-asis metodas</u>: ant viršutinio žandikaulio centrinio kandžio paviršiaus nubrėžkite vertikalią liniją ir pratęskite ją iki priešais esančio apatinio žandikaulio kandžio. Vertikali pieštuko žyma ant dviejų kandžių dabar yra atskaitinė vidurio linija. • <u>3-asis metodas</u>: viršutinio žandikaulio dantų vidurio liniją pieštuku pratęskite iki atitinkamo apatinio žandikaulio kandžio. Vertikali pieštuko žyma ant apatinio žandikaulio kandžio dabar yra apatinio žandikaulio atskaitinė vidurio linija.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
<p><i>Horizontalus kandžių perdengimas</i> 7 pav.</p>	<p>[Visiškai sukąskite galinius dantis.]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jei nustatytas priekinis kryžminis sąkandis, tuomet nurodymus vykdykite atvirkščiai, atsižvelgiant į viršutinį ir apatinį žandikaulius. • Jei taikote 1-ąjį metodą, užrašykite matavimą ir kryptį. • Jei taikote 2-ąjį arba 3-ąjį metodą, įrašykite vertę „0“.
<p><i>Vertikalus kandžių perdengimas</i> 8 pav.</p>	<p><Paprašykite paciento pakankamai plačiai išsižioti, kad galėtumėte išmatuoti vertikalų kandžių persidengimą.></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Patikrinkite, ar dantys yra maksimalioje interkuspidacijoje. • Išmatuokite atstumą nuo pasirinkto viršutinio žandikaulio centrinio kandžio priekinio paviršiaus meziodistalinio vidurio taško iki priešais esančio apatinio žandikaulio kandžio priekinio paviršiaus horizontalinėje plokštumoje. • Jei nustatytas priekinis kryžminis sąkandis, tuomet pažymėkite laukelį „neigiamas“. • Įrašykite matavimo rezultatą.
<p>E3. Išsižiojimo ypatumai (papildomai)</p>		
<p><i>Išsižiojimo ypatumai</i> 9 ir 10 pav.</p>	<p>Visiškai sukąskite galinius dantis. Prašom lėtai išsižioti kuo plačiau, net jei tai skausminga; paskui susičiaupti ir visiškai sukąsti galinius dantis.</p> <p>Pakartokite dar du kartus.</p> <p><u>Kitoks formatas:</u></p> <p><i>Anglų kalboje įprasta frazė „kiek galite plačiau“, tačiau kitose kalbose ji gali skirtis, pavyzdžiui, „tiek, kiek galite“ kitose kalbose dažnai yra tinkamesnė formuluotė.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stebėkite, ar išsižiojimas yra tiesus (deviacija nestebima: ≤ 2 mm į bet kurią pusę nuo vidurio linijos), grįžtama (t.y. S ar C linkio deviacija, > 2 mm) ar negrįžtama (t.y. šoninė deviacija, > 2 mm). • Negrįžtamos deviacijos atveju stebėkite pilnai išsižiojusį pacientą, ar deviacija yra į kairę, ar dešinę pusę. • Galima pasirinkti daugiau nei vieną pasirinktį; tokiu būdu galėsite užfiksuoti daugiau nei vieną judesio tipą, jei judesiai keleto bandymų metu bus skirtingi. • Pakartokite dar du kartus.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
E4. Išsižiojimo ir susičiaupimo judesiai		
4A. NESKAUSMINGAS IŠSIŽIOJIMAS		
<i>Liniuotės padėtis atliekant vertikalaus judesio matavimus</i>	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> Pridėkite „0“ milimetrinės liniuotės padalą (žr. 1 skyrių) prie apatinio žandikaulio atskaitinio danties kandamojo krašto.
E4A <i>Neskausmingas išsižiojimas</i> 11 pav.	<p>Prašom išsižioti kuo plačiau – tiek, kad nejustumėte skausmo arba kad šiuo metu Jūsų juntamas skausmas nepadidėtų.</p> <p><u>Kitoks formatas:</u> <i>Anglų kalboje įprasta frazė „kiek galite plačiau“, tačiau kitose kalbose ji gali skirtis, pavyzdžiui, „tiek, kiek galite“ kitose kalbose dažnai yra tinkamesnė formuluotė. Ši alternatyva taip pat taikytina ir 4B bei 4C.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Išmatuokite atstumą tarp viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitinių dantų kandamųjų kraštų. Įrašykite matavimo rezultatą.
4B. MAKSIMALUS IŠSIŽIOJIMAS BE PAGALBOS		
<i>Pradinė padėtis</i>	<nėra>	<ul style="list-style-type: none"> Maksimalų išsižiojimą be pagalbos dažnai galima įvertinti iš karto atlikus neskausmingo išsižiojimo matavimą be papildomo paciento susičiaupimo.
E4B <i>Maksimalus išsižiojimas be pagalbos</i> 12 pav.	<p>Prašom išsižioti kuo plačiau, net jei tai skausminga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pridėkite liniuotę kaip paaiškinta 4A stulpelyje. Išmatuokite atstumą tarp viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitinių dantų kandamųjų kraštų. Įrašykite matavimo rezultatą.
E4B <i>Skausmas po maksimalaus išsižiojimo be pagalbos</i> 13 pav.	<p>Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą?</p> <p>Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.1: Manevro sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas</p>	<ul style="list-style-type: none"> Patvirtinkite anatomines struktūras, kurias pacientas nurodė kaip skausmo vietas. Užrašykite šį radinį.
4C. MAKSIMALUS IŠSIŽIOJIMAS SU PAGALBA		
<i>Nurodymai</i>	Netrukus pamėginsiu [jei pavyks] pirštais pražiodyti Jūsų burną plačiau. Jei norėsite, kad liaučiausi, pakelkite ranką ir aš iš karto sustosiu.	<nieko>
E4C <i>Maksimalus išsižiojimas su pagalba</i> 14 pav.	<p>Pridėsiu liniuotę [pauzė].</p> <p>Išsižiokite kuo plačiau, net jei tai skausminga, taip, kaip buvote išsižiojęs prieš tai [pauzė].</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pridėkite liniuotę kaip paaiškinta 4A stulpelyje. Įsitinkinkite, kad pacientas iš pradžių išsižiojo tiek pat, kiek išsižiojo matuojant maksimalų išsižiojimą be pagalbos.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
	<p>Prisiliesiu pirštais.</p> <p>Prašom atpalaiduoti žandikaulį, kad galėčiau padėti išsižioti plačiau, jei tai įmanoma [pauzė].</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jei ne tiek pat, paprašykite paciento išsižioti plačiau. • Uždėkite nykštį ant paciento viršutinio žandikaulio centrinių kandžių, o smilių ant apatinio žandikaulio centrinių kandžių (pirštų išdėstymas nurodytas įvertinant, kad tyrėjas stovi priešais pacientą). • Prieš išstardami „prašau atpalaiduoti...“, pirštais prilaikykite apatinį žandikaulį. • Vidutine jėga spausdami pražiodykite paciento burną daugiau, kol (1) pajusite audinių pasipriešinimą arba (2) pacientas pakels ranką. PASTABA: vadovaukitės klinikinio vertinimu, kad nepertempumėte žandikaulio. • Išmatuokite atstumą tarp viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitinių dantų kandamųjų kraštų. • Įrašykite matavimo rezultata.
<p>E4C</p> <p><i>Skausmas po maksimalaus išsižiojimo su pagalba</i></p> <p>15, 16 pav.</p>	<p>Ar jutote skausmą, kai bandžiau pirštais plačiau pražiodyti Jūsų burną?</p> <p>Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.1: Manevro sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinkite anatomines struktūras, kurias pacientas nurodė kaip skausmo vietas. • Užrašykite šį radinį.
4D. MAKSIMALAUS IŠSIŽIOJIMO SU PAGALBA PROCEDŪRA NUTRAUKTA		
<p>E4D</p> <p><i>Išsižiojimas nutrauktas</i></p>	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> • Pažymėkite, ar pacientas pakėlė ranką, kad sustabdytų pražiodymo procedūrą.
E5. Šoniniai ir priekiniai judesiai		
5A. SLENKAMASIS JUDESYS Į DEŠINĘ		
<p>E5A</p> <p><i>Slenkamasis judesys į dešinę</i></p> <p>17 pav.</p> <p>Taip pat: 21 pav.</p>	<p>Šiek tiek prasižiotkite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kiek galite dešinėn, net jei tai skausminga.</p> <p>Laikykite žandikaulį šioje padėtyje, kol atliksiu matavimus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jei pacientas abejoja į kurią pusę pakreipti žandikaulį, išstarkite „pakreipkite apatinį žandikaulį link šios rankos“ ir palieskite paciento žandikaulį arba pečių pageidaujamoje pusėje. • Pridėkite liniuotę taip, kad „0“ padala sutaptų su viršutinio žandikaulio atskaitine vidurio linija arba apatinio žandikaulio atskaitine vidurio linija, priklausomai nuo liniuotės tipo. • Išmatuokite atstumą tarp viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitinių vidurio linijų.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
		<ul style="list-style-type: none"> • Jei liniuote uždengia priešingą atskaitinį tašką, pakelkite arba nuleiskite liniuotę, kad matytumėte skaičius. • Įrašykite matavimo rezultatą.
<i>Grąžinkite žandikaulį į pradinę padėtį</i>	[Grąžinkite žandikaulį į patogią padėtį.]	<nieko>
E5A <i>Skausmas po judesio</i> <i>18 pav.</i>	Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą? Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.1: Manevro sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinkite anatomines struktūras, kurias pacientas nurodė kaip skausmo vietas. • Užrašykite šį radinį.
5B. SLENKAMASIS JUDESYS Į KAIRĘ		
E5B <i>Slenkamasis judesys į kairę</i> <i>19 pav.</i> <i>Taip pat: 21 pav.</i>	Šiek tiek prasižiotkite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kiek galite kairėn, net jei tai skausminga. Laikykite žandikaulį šioje padėtyje, kol atliksiu matavimus.	<ul style="list-style-type: none"> • Jei pacientas abejoja į kurią pusę pakreipti žandikaulį, išstarkite „pakreipkite apatinį žandikaulį link šios rankos“ ir palieskite paciento žandikaulį arba pečių pageidaujamoje pusėje. • Pridėkite liniuotę kaip paaiškinta 5A stulpelyje. • Išmatuokite atstumą tarp viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitinių vidurio linijų. • Jei liniuote uždengia priešingą atskaitinį tašką, pakelkite arba nuleiskite liniuotę, kad matytumėte skaičius. • Įrašykite matavimo rezultatą.
<i>Grąžinkite žandikaulį į pradinę padėtį</i>	[Grąžinkite žandikaulį į patogią padėtį.]	<nieko>
E5B <i>Skausmas po judesio</i> <i>18 pav.</i>	Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą? Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.1: Manevro sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinkite anatomines struktūras, kurias pacientas nurodė kaip skausmo vietas. • Užrašykite šį radinį.
5C. SLENKAMASIS JUDESYS Į PRIEKĮ		
E5C <i>Slenkamasis judesys į priekį</i> <i>20 pav.</i>	Šiek tiek prasižiotkite ir pastumkite [paslinkite] apatinį žandikaulį kiek galite pirmyn [tiesiai priešais save], net jei tai skausminga. Laikykite žandikaulį šioje padėtyje, kol atliksiu matavimus.	<ul style="list-style-type: none"> • Pridėkite liniuotę taip, kad „0“ padala būtų priešais viršutinio žandikaulio atskaitinio danties meziodistalinį centrą ir nukreipta pirmyn taip, kad priešais esančio apatinio žandikaulio kandžio kandamojo krašto lūpinis kraštas liestų liniuotės mm žymas. • Išmatuokite atstumą nuo viršutinio žandikaulio atskaitinio danties lūpinio paviršiaus iki apatinio žandikaulio atskaitinio danties lūpinio paviršiaus.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
		<ul style="list-style-type: none"> Įrašykite matavimo rezultatą.
<i>Grąžinkite žandikaulį į pradinę padėtį</i>	[Grąžinkite žandikaulį į patogią padėtį.]	<nieko>
E5C <i>Skausmas po judesio</i> 18 pav.	Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą? Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.1: Manevro sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas	<ul style="list-style-type: none"> Patvirtinkite anatomines struktūras, kurias pacientas nurodė kaip skausmo vietas. Užrašykite šį radinį.
E6. SAŽS garsai išsižiojant ir susičiaupiant		
<i>Bendrieji nurodymai tyrėjui</i>	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> Pacientai vienkartinius sąnario garsus gali pavadinti įvairiai (pvz., „spragtelėjimas“, „pokštelėjimas“, „trakstelėjimas“); tyrimo aprėptyje jie visi reiškia „spragtelėjimą“, o žemiau pateikti nurodymai taikomi „spragtelėjimo“ terminui apžiūros formoje. Pacientai aštirus daugialypius sąnario garsus gali pavadinti įvairiai (pvz., „girgždesys“, „džeržgimas“, „traškėjimas“); tyrimo aprėptyje jie visi reiškia „krepitaciją“, o žemiau pateikti nurodymai taikomi „krepitacijos“ terminui apžiūros formoje.
<i>Rankų padėtis čiuopiant sąnarius, kai vertinami garsai</i> 22 pav.	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> Priklausomai nuo aplinkybių ir tyrėjo nuožiūros, apčiuopa atliekama vienoje arba abiejose pusėse iš karto. <u>Abiejose pusėse atliekama apčiuopa</u>: uždėkite po vieną abiejų rankų pirštą ant atitinkamo SAŽS. Taikant šį metodą, svarbu, kad pacientas stebėtų abiejų SAŽS skleidžiamus garsus vienu metu, o tai gali būti sudėtinga. <u>Vienoje pusėje atliekama apčiuopa</u>: uždėkite tą patį vieną pirštą ant vieno SAŽS analogiškai, kaip paaiškinta abiejose pusėse atliekamos apčiuopos atveju; pirmiausia vertinkite dešininį SAŽS, po to – kairinį. Pakartokite laikydamiesi nurodymų kiekvieno SAŽS apčiuopai atskirai.
<i>Nurodymai apie sąnarių garsus</i>	Ištirsiu žandikaulio sąnarius, ar jie skleidžia kokį nors garsą. Prašyčiau ir Jūsų atkreipti dėmesį, nes baigęs tyrimą paklausiu, ar girdėjote arba jutote kokį nors garsą. [Sutelkite dėmesį į abu sąnarius]	<ul style="list-style-type: none"> Jei atliekate apčiuopą abiejose pusėse, lieskite abu sąnarius ir raginkite pacientą stebėti abu sąnarius. Jei atliekate apčiuopą vienoje pusėje, lieskite atitinkamą sąnarį ir raginkite pacientą stebėti tą konkretų sąnarį.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
<i>Pilnas burnos sučiaupimas</i>	Visiškai sukąskite galinius dantis.	<ul style="list-style-type: none"> Patikrinkite, ar dantys yra maksimalioje interkuspidacijoje, įsitikindami, kad SAŽS yra sučiauptoje padėtyje. Atitinkamai nurodykite pacientui.
<i>Tyrėjo nustatomi sąnario garsai išsižiojant ir susičiaupiant</i>	<p>Lėtai išsižiokite kuo plačiau, net jei tai skausminga; paskui lėtai susičiaupkite ir visiškai sukąskite galinius dantis.</p> <p>Pakartokite dar du kartus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Apatinis žandikaulis turėtų būti atveriamas ir užveriamas lėtai, skiriant apie 2 sekundes išsižiojimui ir apie 2 sekundes susičiaupimui. Atitinkamai nurodykite pacientui. Susičiaupimo pabaigoje atskirkite sąnarių skleidžiamus garsus nuo dantų kontakto. Pažymėkite, kad sąnariai skleidžia „spragtelėjimo“ ar „krepitacijos“ garsą tuo atveju, jei garsas pasireiškė atliekant bent 1 iš 3 judesių. Vienas sąnarys gali skleisti ir kelių tipų garsus.
<i>Paciento apklausa apie sąnarių garsus</i>	<p>Ar išsižiოდami arba susičiaupdami girdėjote arba jutote kokius nors garsus?</p> <p>Jei atsakymas „TAIP“:</p> <p>Kokio tipo garsus?</p> <p><Pacientui galima padėti, išvardijant įvairius galimus žandikaulio sąnario garsus: spragtelėjimo, pokštelėjimo, trakštelėjimo, girgždesio, džeržgimo, traškėjimo.></p>	<ul style="list-style-type: none"> Esant poreikiui, tyrėjas gali apklausti pacientą, kad patvirtintų garso šaltinio vietą (kairėje, dešinėje ar abiejose pusėse). Jei pacientas junta žandikaulio skleidžiamą garsą, bet nesugeba nustatyti, ar tai spragtelėjimas, ar krepitacija, tyrėjas gali dar kartą pakartoti išsižiojimo ir susičiaupimo judesį, kad pacientas įvertintų, kokio tipo garsą skleidė sąnarys.
<i>Apklausa apie skausmą</i>	<p>JEI PACIENTAS TEIGIA JUTĘS SPRAGTELĖJIMĄ:</p> <p>Ar spragtelint jutote skausmą?</p> <p>Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.3: Su spragtelėjimu susijęs skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas</p>	<p>JEI TYRĖJAS NUSTATO SPRAGTELĖJIMĄ, BET PACIENTAS GARSO NEJAUČIA, TUOMET APŽIŪROS FORMOJE PRIE PACIENTO VERTINAMO GARSO PAŽYMIMA „Ne“.</p>
E7. SAŽS garsai atliekant šoninius ir priekinį judesius		
<i>Bendrieji nurodymai 23 pav.</i>	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> Uždėkite pirštus taip pat, kaip atliekant SAŽS garsų tyrimą išsižiojant ir susičiaupiant. Slenkamųjų judesių metu skleidžiamus garsus galima vertinti atliekant abiejų SAŽS apčiuopą vienu metu arba čiuopiant po vieną sąnarį. Apačioje pateikti nurodymai skirti vieno sąnario apčiuopos procedūrai, tačiau abiejų pusių apčiuopa ir vertinimas tuo pačiu metu taip pat leistini.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
	<p>Visiškai sukąskite galinius dantis, šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kuo toliau dešinėn, net jei tai skausminga; gražinkite žandikaulį atgal [i įprastinę vietą] ir vėl visiškai sukąskite galinius dantis.</p> <p>Pakartokite dar du kartus.</p> <p>Visiškai sukąskite galinius dantis, šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kuo toliau kairėn, net jei tai skausminga; gražinkite žandikaulį atgal [i įprastinę vietą] ir vėl visiškai sukąskite galinius dantis.</p> <p>Pakartokite dar du kartus.</p> <p>Visiškai sukąskite galinius dantis, šiek tiek prasižiokite ir pastumkite apatinį žandikaulį kuo toliau pirmyn, net jei tai skausminga; gražinkite žandikaulį atgal [i įprastinę vietą] ir vėl visiškai sukąskite galinius dantis.</p> <p>Pakartokite dar du kartus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jei tiriate kiekvieną sąnarį atskirai, pakartokite nurodymus su kitu sąnariu. • Uždėkite pirštus ant vieno (abiejų) SAŽS. • Jei pacientas abejoja į kurią pusę pakreipti žandikaulį, išstarkite „pakreipkite apatinį žandikaulį link šios rankos“ ir palieskite paciento žandikaulį arba pečių pageidaujamoje pusėje. • Grįžtamo disko išnirimo diagnostikai turi būti patvirtintas spragtelėjimas išsižiojimo ir susičiaupimo metu ARBA spragtelėjimas išsižiojimo ar susičiaupimo metu bei spragtelėjimas priekinio, dešinio šoninio ar kairiojo šoninio judesių metu. • Nustačius, kad sąnarys bet kuria kryptimi skleidžia abiejų tipų garsą (spragtelėjimo ir krepitacijos), to gali pakakti, kad šis tyrimas būtų nutrauktas, priklausomai nuo to, kokią kitą informaciją tyrėjas siekia išsiaiškinti (pvz., ar garsas skleidžiamas konkretaus judesio metu). • Įrašykite matavimo rezultata.
<p>SAŽS garsai: judesiai į šoną ir į priekį</p>	<p>Ar pastumdami žandikaulį pirmyn arba į šonus, girdėjote arba jutote kokius nors garsus šiame [dešiniajame, kairiajame] sąnaryje?</p> <p>Jei atsakoma „TAIP“:</p> <p>Kokio tipo garsus?</p> <p><Pacientui galima padėti, išvardijant įvairius galimus žandikaulio sąnario garsus: spragtelėjimo, pokštelėjimo, trakštelėjimo, girgždesio, džeržgimo, traškėjimo.></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Užduodamas klausimą tyrėjas liečia dešinįjį SAŽS. • Esant poreikiui, tyrėjas gali apklausti pacientą, kad patvirtintų garso šaltinio vietą (kairėje ar dešinėje pusėje).
<p>Apklausa apie sąnarių garsus</p>	<p>JEI PACIENTAS PATVIRTINA JUTĘS SPRAGTELĖJIMĄ:</p> <p>Ar spragtelint jutote skausmą?</p> <p>Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.3: Su spragtelėjimu susijęs skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Užrašykite šį radinį.
<p>Apklausa apie skausmą</p>	<p><nieko></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jei tiriate kiekvieną sąnarį atskirai, pakartokite su kairiuoju sąnariu.
<p>Pakartokite su kairiuoju sąnariu</p>		

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
E8. Sąnario užstrigimas		
<i>Užstrigimas žiojantis</i>	<p><Jei tyrimo metu stebimas sąnario užstrigimas žiojantis:></p> <p>Ar galite „išjudinti“ žandikaulį?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinama, kad pacientas negali labiau prasižioti iš dalinai pražiodytos burnos padėties, net trumpam. • Pažymėkite, ar pacientui arba tyrėjui pavyko sumažinti užstrigimą žiojantis, ar užstrigimo sumažinti nepavyko.
<i>Užstrigimas išsižiojus</i>	<p><Jei tyrimo metu stebimas sąnario užstrigimas išsižiojus:></p> <p>Ar galite „išjudinti“ žandikaulį?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinama, kad pacientas negali susičiaupti iš plačiai pražiodytos burnos padėties, net trumpam. • Pažymėkite, ar pacientui arba tyrėjui pavyko sumažinti užstrigimą išsižiojus, ar užstrigimo sumažinti nepavyko.
E9. Raumenų ir SAŽS skausmas čiuopiant		
<i>Bendrieji nurodymai</i> <i>24 pav.</i>	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> • Pasirinkite stambesnių raumenų apčiuopos metodą: nuodugnų, kai apčiuopiama kiekviena raumens dalis, arba pasirinktų raumens vietų apčiuopą. • Pasirinkite apčiuopos procedūros trukmę: (a) 2 sekundės veiksmingos procedūros, ignoruojant plintančio skausmo diagnozę; (b) 5 sekundės, siekiant atmesti klaidingas neigiamas plintančio skausmo diagnozes ir geriau atpažinti hiperalgeziją.
<i>Nurodymai</i>	<p>Paspausiu įvairias Jūsų galvos, veido ir žandikaulio sritis ir paklašiu apie skausmą, pažįstamą skausmą ir pažįstamą galvos skausmą.</p> <p>Be to, klašiu, ar skausmas laikosi po mano pirštu, ar jaučiate jį ir kitose vietose, ne tik po pirštu.</p> <p>Klašinėšiu vartodamas sąvokas „skausmas“, „pažįstamas skausmas“, „pažįstamas galvos skausmas“ ir „po mano pirštu?“.</p> <p>[Tyrėjo nuožiūra užuot klausus „po mano pirštu?“ galima klašti „ar skausmas pereina kitur?“.]</p> <p>Kiekvieną kartą paspausiu ir laikysiu paspaudęs 5 sekundes.</p>	<nieko>

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
Tyrėjo kalibravimas 36 pav.	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> Naudodamasis „spaudimo algometru“ tyrėjas suderina atitinkamo kairiosios ir dešinėsios rankos piršto spaudimą 1,0 kg reikšmei.
Smilkininis ir kramtomasis raumenys 24 ir 26–30 pav.	<p>[Siekiant nustatyti raumenų ribas, galima paprašyti paciento stipriai sukąsti dantis].</p> <p>[Prašom atpalaiduoti žandikaulį.]</p> <p>Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.2: Apčiuopos sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas 6.2.5: Plintantis skausmas</p>	<ul style="list-style-type: none"> Apčiuopkite smilkininius ir kramtomuosius raumenis abiejose pusėse atskirai. Apčiuopkite visą raumenį. Siekdami sistemingai apčiuopti visą raumenį, suskirstykite smilkininį raumenį į tris vertikalias sritis, o kramtomąjį – į tris horizontalius ruožus. Spauskite 1 kg jėga 5 sekundes. Pasižymėkite rezultatus.
Tyrėjo kalibravimas 33 pav.	<nieko>	<ul style="list-style-type: none"> Naudodamasis „spaudimo algometru“, tyrėjas suderina atitinkamo kairiosios ir dešinėsios rankos piršto spaudimą 0,5 kg reikšmei; jei nesate tikri, naudokite didesnę, o ne mažesnę jėgą.
SAŽS: šoninis polius 31–33 pav.	<p>Šiek tiek išsižiokite ir pastumkite [paslinkite] apatinį žandikaulį pirmyn, paskui gražinkite [paslinkite] į normalią padėtį nesukąsdami dantų.</p> <p>Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.2: Apčiuopos sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas 6.2.5: Plintantis skausmas</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pirmiausia išstirkite dešinę, po to kairę pusę. Žr. paveikslėlius, kur pavaizduotos kiekvienos apčiuopos vietos. Uždėkite smilių priešais ausies kramslį ir ant paciento SAŽS. Spauskite 0,5 kg jėga 5 sekundes. Pasižymėkite rezultatus.
Tyrėjo kalibravimas 36 pav.	<nieko>	Naudodamasis „spaudimo algometru“ tyrėjas suderina atitinkamo kairiosios ir dešinėsios rankos piršto spaudimą 1,0 kg reikšmei.
SAŽS: aplink šoninį polių 34–36 pav.	<p>Šiek tiek išsižiokite ir šiek tiek pastumkite [paslinkite] apatinį žandikaulį pirmyn bei palikite jį šioje padėtyje.</p> <p>Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.2: Apčiuopos sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas 6.2.5: Plintantis skausmas</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pirmiausia išstirkite dešinę, po to kairę pusę. Žr. paveikslėlius, kur pavaizduotos kiekvienos apčiuopos vietos. Uždėkite pirštą už šoninio poliaus. Apatinis žandikaulis pakankamai paslinktas į priekį, kad galėtumėte pasiekti ne tik šoninio poliaus nugarinę dalį, tačiau prieiti ir prie priekinės dalies. Pirštu apveskite visą sąnarinės ataugos šoninį polių. Pirštas turėtų „apkabinti“ arba liesti šoninį sąnarinės ataugos poliaus paviršių, judėdamas vienu sklandžiu sukamuoju judesiu, kuris turėtų užtrukti apie 5 sekundes. Pasižymėkite rezultatus.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA	TYRĖJO PROCEDŪRA
E10. Papildomos apčiuopos vietos		
<i>Tyrėjo kalibravimas</i> 38 pav.	<nieko>	Naudodamasis „spaudimo algometru“, tyrėjas suderina atitinkamo kairiosios ir dešinėsios rankos piršto spaudimą 0,5 kg reikšmei.
<i>Apatinio žandikaulio užpakalinė sritis</i> 37, 39 pav.	Atpalaiduokite žandikaulį. [Laikykite galvą tiesiai.] Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.2: Apčiuopos sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas 6.2.5: Plintantis skausmas	Tyrimo tikslas – apčiuopti dvipilvio raumens užpakalinę sritį. Ši sritis apima zoną tarp sukamojo galvos raumens pagrindo ir apatinio žandikaulio užpakalinės linijos.
<i>Požandinė sritis</i> 37, 39 pav.	Atpalaiduokite žandikaulį. [Palenkite smakrą prie krūtinės.] Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.2: Apčiuopos sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas 6.2.5: Plintantis skausmas	Tyrimo tikslas – apčiuopti vidinį sparninį raumenį. Ši sritis apima zoną, esančią 2 cm priešais apatinio žandikaulio kampą, medialinėje apatinio žandikaulio pusėje.
<i>Šoninio sparninio raumens sritis</i> 40 pav.	Šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį į šoną. Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.2: Apčiuopos sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas 6.2.5: Plintantis skausmas	Tyrimo tikslas – apčiuopti šoninį sparninį raumenį. Uždėkite pirštą ant alveolinės ataugos žandinės pusės, virš viršutinio žandikaulio krūminių dantų, ir čiuopdami braukite pirštu tolyn, aukštyn ir medialiai.
<i>Smilkininio raumens saugyslė</i> 41 pav.	Išsižiokite. Žr. APKLAUSA APIE SKAUSMĄ 6.2.2: Apčiuopos sukeltas skausmas 6.2.4: Pažįstamas skausmas 6.2.5: Plintantis skausmas	Uždėkite pirštą ant vainikinės ataugos priekinės dalies. Čiuopkite virš ataugos.
E11. Tyrėjo komentarai		
<i>Apžiūros pastabos</i>	<nieko>	Aprašykite visas tyrimo metu kilusias fizines kliūtis ir visas išimtis ar keičiančias aplinkybes.
DC/TMD TYRIMO PABAIGA		

6. DC/TMD Apklausa apie skausmą

6.1 Apžvalga

Struktūrizuota apklausa apie skausmą padeda pakartotinai išsiaiškinti ir patikslinti skausmo būseną esant bet kokiems apžiūros rezultatams. Tyrėjo tikslas yra klausinėti paciento išlaikant neutralią poziciją, šiam apibūdinant bet kokį patiriamą skausmą.

6.2 Struktūrizuota apklausa apie skausmą

PUNKTAS	APKLAUSOS KLAUSIMAS	PASTABOS
6.2.1	Judesio manevro sukeltas skausmas	
	Ar atlikdami tą judesį jutote skausmą?	<i>Klausimu apie atliktą judesį siekiama išsiaiškinti, ar procedūra sukėlė skausmą, ar sukėlė juntamo skausmo pokytį.</i>
	Jei atsakoma „TAIP“: Ar galėtumėte pirštu parodyti kiekvieną vietą, kurioje jutote skausmą? Ar atlikdami tą judesį jutote skausmą ir kitose vietose? Parodykite [pirštu] šias vietas. Pereikite prie PAŽĮSTAMO SKAUSMO VERTINIMO.	<i>Žr. STRUKTŪRINIS SKAUSMO LOKALIZAVIMAS, 2 skyrius</i>
6.2.2	Apčiuopos sukeltas skausmas	
	Ar pajutote skausmą [toje vietoje, kurioje paspaudžiau]?	
	Jei atsakoma „TAIP“: Pereikite prie PAŽĮSTAMO SKAUSMO VERTINIMO.	
6.2.3	Su spragtelėjimu susijęs skausmas	
	Ar šis spragtelėjimas buvo skausmingas?	<i>Įsitikinkite, kad pacientas skiria su spragtelėjimu susijusį skausmą nuo skausmo, susijusio su judesiu (pvz., išsižiojimas, susičiaupimas, slenkamieji judesiai).</i>
	Jei atsakoma „TAIP“: Pereikite prie PAŽĮSTAMO SKAUSMO VERTINIMO.	
6.2.4	Pažįstamas skausmas	
	Ar šis skausmas panašus į skausmą, kurį šioje srityje jutote per pastarąsias 30 dienų?	<i>PASTABA NR. 1: Apibrėžiant sąvoką „pažįstamas“, specialistas gali paaiškinti „ar šis skausmas pažįstamas, tai yra panašus į skausmą, kurį šioje srityje jutote per pastarąsias 30 dienų?“. Paaiškinimas ne visada lengvai suformuluojamas kaip paaiškinta 2.9 skyriuje.</i>

PUNKTAS**APKLAUSOS KLAUSIMAS****PASTABOS**

PASTABA NR. 2: Jei sukkelto skausmo intensyvumas skiriasi nuo įprastinio skausmo, paklauskite „jei nevertintumėte intensyvumo, ar šis skausmas toks pat kaip įprastai Jūsų juntamas skausmas?“

PASTABA NR. 3: Kai klausimas užduodamas apie pastarųjų 30 dienų laikotarpiu patirtą skausmą, kai kurie pacientai gali pasidalinti patirtimi apie skausmą, jaustą seniau nei pastarųjų 30 dienų laikotarpiu, ir teigti, kad konkretus apžiūros metu sukeltas skausmas „pažįstamas“ ir analogiškas minėtam skausmui. Pavyzdžiui, asmeniui, kenčiančiam nuo pasikartojančio skausmo, kuriam pastarąsias 30 dienų iki konsultacijos skausmas nepasireiškė, apčiuopa gali sukelti skausmą, kurį pacientas atsimena iš ankstyvesnio nei 30 dienų laikotarpio. Diagnozuojant pagal DC/TMD, vertinamas pastarųjų 30 dienų laikotarpiu patirtas skausmas. Tačiau kitose klinikinėse ar tyrimų situacijose gali būti remiamasi ir kitokiu laikotarpiu. Tad ir nustatant „pažįstamą skausmą“, laiko periodas gali būti koreguojamas. Tokiu atveju įrašykite koreguotą laikotarpį tyrimo formos 11 dalyje.

JEI Į KLAUSIMĄ APIE PAŽĪSTAMĄ SKAUSMĄ ATSAKOMA „TAIP“:

Ką šis skausmas primena?

PASTABA NR. 1: Daugelis pacientų atsako: „skausmą, dėl kurio skundžiuosi“. Kai uždavus keletą pirmųjų klausimų gaunamas teigiamas atsakymas apie skausmą, šį klausimą galima praleisti, išskyrus tuos atvejus, kai remiantis papildoma anamnezėje pateikta informacija galima teigti, kad skausmą, kuriuo skundžiasi pacientas, sukeliantis sutrikimas susijęs su kitomis galimomis diagnozėmis – tokiu atveju apie skausmo atsikartojimą galima paklausinėti išsamiau.

PASTABA NR. 2: Uždavus klausimą „ką šis skausmas primena?“ pacientui, kuris kreipėsi konsultacijos, galima gauti naujos, anamnezę papildančios informacijos.

PASTABA NR. 3: Uždavus klausimą „ką šis skausmas primena?“ besimptomiam pacientui, galima sulaukti atsakymo, akivaizdžiai nesusijusio su dabartine situacija, arba galima sulaukti atsakymų, atskleidžiančių iki šiol nepastebėtą simptomų istoriją. Besimptomiai pacientai dažnai atsako, kad „pažįstamas skausmas“ yra susijęs su vizitu pas odontologą ar odontologine procedūra.

JEI TYRIMO SMILKINIO SRITYJE REZULTATAS TEIGIAMAS:

Ar šis skausmas panašus į šioje srityje per pastarąsias 30 dienų patirtą skausmą?

PASTABA NR. 1: Jei apžiūros metu smilkinio srityje pacientas pajunta skausmą, klausimas dėl pasikartojančio galvos skausmo užduodamas visada, nepriklausomai nuo atsakymo į bendrąjį klausimą dėl „pažįstamo skausmo“. Atsakymai į šiuos du klausimus nebūtinai turi sutapti.

PASTABA NR. 2: Atskiriant „skausmą“ nuo „galvos skausmo“, tyrimo metu į klausimus atsakinėjantys pacientai dažnai klausia, ar gali būti taip, kad „galvos skausmas“ pacientui yra pažįstamas, tačiau „skausmas“ nėra pažįstamas ištyrimo metu.

Dažniausiai pakanka tiesiog patikinti pacientą, kad tokia reakcija yra normali. Arba galima pakartoti atitinkamą apžiūros procedūrą („ar norėtumėte, kad pakartočiau procedūrą?“), kad pacientas galėtų dar kartą įvertinti savo patirtį ir atsakyti į klausimus apie skausmą.

PASTABA NR. 3: Kai pacientai nurodo „galvos skausmą“ kitose kramtymo sistemos dalyse (pvz., kramtomųjų raumenų, SAŽS srityje), šį klausimą taip pat rekomenduojama užduoti diagnostikos tikslais. Standartinėje apžiūros formoje šiai informacijai atsakymo nėra, tačiau išvadas galima registruoti formos pastabų laukelyje.

PASTABA NR. 4: 30 dienų periodas čia taikomas siekiant atitikti kramtymo sistemos skausmo periodiškumą. Pagal tarptautinės galvos skausmo sutrikimų klasifikacijos 2 versijos (ICHD-2) kriterijus, nedažnam, dažnam ir lėtiniam įtampos tipo galvos skausmui apibrėžti taikomi skirtingi laikotarpiai. Vartotojas gali pasirinkti kitą etaloninį laikotarpį šiame galvos skausmo tyrimo protokole vadovaudamasis ICHD-2 kriterijais. Tačiau kartu su SAŽS skausmu patiriamam galvos skausmui šiuo metu konkretūs nustatyti laikotarpiai netaikomi.

PASTABA NR. 5: Besimptomijų sričių apčiuopa taip pat gali sukelti skausmo reakciją, o apklausiamas pacientas gali teigti, kad skausmas šiose srityse yra „pažįstamas“. Gali būti, kad šioje srityje skausmas juntamas kliniškai, kuris, paciento įsitikinimu, iki tol nesijautė – tokiu atveju atitinkama sritis iš naujo pažymima kaip skausminga 1 tyrimo formos dalyje. Arba pacientas gali teigti, kad apčiuopos sukeltas skausmas besimptomėje srityje yra „pažįstamas“, nes skausmo pojūčiai panašūs į kitoje kūno dalyje juntamą skausmą. Šiuo atveju atsakymas į klausimą apie pažįstamą skausmą yra |ne|, nes tyrimo metu iššauktas skausmas turi būti panašus į skausmą, patiriamą toje pačioje kūno srityje.

Tyrėjas patvirtinta, kad tyrimo 1-ame klausime nurodytos skausmo sritys atitinka kūno sritis, kuriose, paciento teigimu, patiriamas pažįstamas skausmas.

6.2.5

Plintantis skausmas

Ar jutote skausmą tik po mano pirštu, ar jutote jį ir kur nors kitur [kitose Jūsų galvos, veido ar žandikaulio vietose]?

PASTABA NR. 1: Klasifikuojant „plintantį skausmą“, apčiuopos metu sukulto juntamo skausmo sritis turi apimti daugiau nei apčiuopta sritis. Tyrėjas nustato, ar skausmo vieta (-os) apima kitą anatomicinę struktūrą, ar tą pačią. Skausmas įvardijamas kaip „plintantis skausmas“ tik tuo atveju, jei jis lokalizuojamas kitoje anatomicinėje dalyje. Abejojant dėl to, kurioje dalyje juntamas skausmas, kurį pacientas apibūdina kaip „gilų“, paprašykite paciento parodyti skausmingos srities paviršiaus tašką arba atitinkamą tašką burnoje.

PUNKTAS	APKLAUSOS KLAUSIMAS	PASTABOS
		<i>PASTABA NR. 2: Šį klausimą galima sutrumpinti, kaip nurodyta 5.3 skyriuje, iki „po mano pirštu?“, siekiant pakartoti tyrimą, kai apčiuopa labai rezultatyvi. Arba paciento galima trumpai paklausti „skausmas plinta kažkur kitur?“.</i>
	[Parodykite, kur jutote skausmą]. Pirštu parodykite visas sritis, kuriose ką tik jutote skausmą [man paspaudus].	
	Pacientui parodžius, paklauskite: Ar jutote jį kur nors kitur?	

6.3 Efektyvus pildymas

Tyrėjas po kelių pirmų teigiamų atsakymų į skausmą provokuojančias procedūras ir priklausomai nuo tyrimo tikslo bei paciento gebėjimo lengvai atskirti esamą skausmą, pažįstamą skausmą, pažįstamą galvos skausmą ir plintantį skausmą gali apklausos metu pavesti pacientui atsakinėti sutrumpintai. Pavyzdžiui, kai atsakas į apčiuopą yra teigiamas, pacientui gali būti pavesta atsakyti: „taip, pažįstamas“ arba „taip, nepažįstamas“, kad nereikėtų papildomai klausti, ar kiekvienas randamas skausmas yra pažįstamas. Bent dviejų apžiūros procedūrų metu nustatčius, kad iššauktas skausmas pacientui yra pažįstamas, tyrėjui toliau užtenka paklausti, ar skausmas pažįstamas, bet nebereikia klausti, ką šis skausmas primena, nebent procedūros metu nustatoma vieta, kuri dar nebuvo pažymėta klinikinės apžiūros formos pirmoje dalyje kaip skausminga.

8. Būtinios tyrimo instrukcijos

8.1 Apžvalga

Tyrėjo komandos, kurias būtina ištarti žodis į žodį, jau yra aprašytos išsamios apžiūros sekoje (4 skyrius), bet čia pakartotos, kad būtų dar sykį peržvelgtos ir geriau įsisavintos.

8.2 Apklausa apie skausmą

Skyrelių numeracija tokia pat kaip 6 skyriuje („DC/TMD Apklausa apie skausmą“).

6.2.1 Judesio manevro sukeltas skausmas

- Ar atlikdami tą judesį jutote skausmą?**
- Jei atsakoma „TAIP“:
 - Ar galėtumėte pirštu parodyti kiekvieną vietą, kurioje jutote skausmą?**
 - Ar atlikdami tą judesį jutote skausmą ir kitose vietose? Parodykite [pirštu] šias vietas.**
 - Pereikite prie PAŽĪSTAMO SKAUSMO VERTINIMO.

6.2.2 Apčiuopos sukeltas skausmas

- Ar pajutote skausmą [toje vietoje, kurioje paspaudžiau]?**
- Jei atsakoma „TAIP“: pereikite prie PAŽĪSTAMO SKAUSMO VERTINIMO.

6.2.3 Su spragtelėjimu susijęs skausmas

- Ar šis spragtelėjimas buvo skausmingas?**
- Jei atsakoma „TAIP“: pereikite prie PAŽĪSTAMO SKAUSMO VERTINIMO.

6.2.4 Pažįstamas skausmas

- Ar šis skausmas panašus į skausmą, kurį šioje srityje jutote per pastarąsias 30 dienų?**
- JEI Į KLAUSIMĄ APIE PAŽĪSTAMĄ SKAUSMĄ ATSAKOMA „TAIP“: **Ką šis skausmas primena?**
- JEI TYRIMO SMILKINIO SRITYJE REZULTATAS TEIGIAMAS: **Ar šis skausmas panašus į šioje srityje per pastarąsias 30 dienų patirtą skausmą?**
- Tyrėjas patvirtinta, kad tyrimo 1-ame klausime nurodytos skausmo sritys atitinka kūno sritis, kuriose, paciento teigimu, patiriamas pažįstamas skausmas.

6.2.5 Plintantis skausmas

- Ar jutote skausmą tik po mano pirštu, ar jutote jį ir kur nors kitur [kitose Jūsų galvos, veido ar žandikaulio vietose]?**
- [Parodykite, kur jutote skausmą]. Pirštu parodykite visas sritis, kuriose ką tik jutote skausmą [man paspaudus].**
- Ar jutote jį kur nors kitur?**

8.3 Būtiniosios 5 skyriaus dalys: išsamios tyrimo komandos

LENTELĖS SUSITARIMAI: paryškintas „Žodinių komandų“ tekstas nurodo komandas, kurias reikia išdėstyti žodis į žodį; procedūroms, aprašytoms langeliuose su paryškintu tekstu, gali prireikti papildomo paaiškinimo savais žodžiais. Tušti „Žodinių komandų“ langeliai reiškia, kad užtenka savais žodžiais paaiškinti procedūrą; neparyškintas tekstas taip pat naudojamas paaiškinti tam tikras procedūras. Procedūroms, kurių „Žodinių komandų“ langelyje įrašyta <nieko>, žodinės tyrėjo komandos nėra.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA
E1. Tyrėjas patvirtina galvos skausmo ir kito skausmo vietas	
<i>Asmens atpažinimo informacija</i>	<nėra>
<i>Nurodymai pacientui</i>	<p>Prieš pradėdant tyrimą, noriu su Jumis aptarti kelis aspektus.</p> <p>Klausinėsiu apie skausmą – apie jį žinote tik Jūs. Į klausimus apie skausmą atsakykite tik „taip“ arba „ne“; jei nesate tikri, atsakykite kiek įmanoma tiksliau.</p> <p>Jei jaučiate skausmą, paklausiu, ar šis skausmas Jums pažįstamas. Pažįstamas skausmas – tai skausmas, panašus į tą, kurį toje pačioje kūno dalyje jutote per pastarąsias 30 dienų.</p> <p>Jei jaučiate skausmą smilkininėje srityje, paklausiu, ar šis skausmas panašus į galvos skausmą, kurį jutote smilkininėje srityje per pastarąsias 30 dienų.</p>
<i>Apžiūros sritis: dominančios anatomicinės sritys</i>	Šiuo tyrimu man svarbu išsiaiškinti, ar jaučiate skausmą šiose srityse... ...ir burnoje.
<i>E1a Skausmo vieta per pastarąsias 30 dienų</i>	<p>Ar per pastarąsias 30 dienų jutote skausmą šiose srityse [kurias paliečiau]?</p> <p>JEI atsakoma „TAIP“:</p> <p>Ar galėtumėte pirštu parodyti visas sritis, kuriose jutote skausmą [per pastarąsias 30 dienų]?</p> <p>Ar jutote skausmą ir kuriose nors kitose srityse [per pastarąsias 30 dienų]?</p>
<i>E1b Galvos skausmo vieta per pastarąsias 30 dienų</i>	<p>Ar per pastarąsias 30 dienų Jums skaudėjo galvą?</p> <p>JEI atsakymas „TAIP“:</p> <p>Ar galėtumėte pirštu parodyti visas sritis, kuriose jutote galvos skausmą [per pastarąsias 30 dienų]?</p> <p>Ar jutote galvos skausmą ir kuriose nors kitose srityse [per pastarąsias 30 dienų]?</p>
E2. Kandžių santykis	
<i>Pasirinkite viršutinio ir apatinio žandikaulių atskaitinius dantis</i>	Ant Jūsų dantų pasižymėsiu žymas; tyrimo pabaigoje žymas pašalinsiu.
<i>Atskaitos linija – vertikalus perdengimas</i>	Visiškai sukąškite galinius dantis.

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA
<i>Atskaitos linija – apatinio žandikaulio atskaitinė vidurio linija</i>	[Visiškai sukąskite galinius dantis.]
<i>Horizontalus kandžių perdengimas</i>	[Visiškai sukąskite galinius dantis.]
<i>Vertikalus kandžių perdengimas</i>	<Paprašykite paciento pakankamai plačiai išsižioti, kad galėtumėte išmatuoti vertikalų kandžių persidengimą.>
E3. Išsižiojimo ypatumai (papildomai)	
<i>Pradinė padėtis</i>	Visiškai sukąskite galinius dantis.
<i>Išsižiojimo ypatumai</i>	Prašom lėtai išsižioti kuo plačiau, net jei tai skausminga; paskui susičiaupti ir visiškai sukąsti galinius dantis. Pakartokite dar du kartus.
E4. Išsižiojimo judesiai	
4A. NESKAUSMINGAS IŠSIŽIOJIMAS	
<i>Pradinė padėtis</i>	[Paslinkite žandikaulį į patogią padėtį.]
<i>Liniuotės padėtis atliekant vertikalaus judesio matavimus</i>	<nieko>
<i>E4A Neskausmingas išsižiojimas</i>	Prašom išsižioti kuo plačiau – tiek, kad nejustumėte skausmo arba kad šiuo metu Jūsų juntamas skausmas nepadidėtų..
4B. MAKSIMALUS IŠSIŽIOJIMAS BE PAGALBOS	
<i>Pradinė padėtis</i>	[Paslinkite žandikaulį į patogią padėtį.]
<i>E4B Maksimalus išsižiojimas be pagalbos</i>	Prašom išsižioti kuo plačiau, net jei tai skausminga.
<i>E4B Skausmas po maksimalaus išsižiojimo be pagalbos</i>	Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą?
4C. MAKSIMALUS IŠSIŽIOJIMAS SU PAGALBA	
<i>Pradinė padėtis</i>	[Paslinkite žandikaulį į patogią padėtį.]
<i>Nurodymai</i>	Netrukus pamėginsiu [jei pavyks] pirštais pražiodyti Jūsų burną plačiau. Jei norėsite, kad liaučiausi, pakelkite ranką ir aš iš karto sustosiu.
<i>E4C Maksimalus išsižiojimas su pagalba</i>	Pridėsiu liniuotę [pauzė]. Išsižiokite kuo plačiau, net jei tai skausminga, taip, kaip buvote išsižiojęs prieš tai [pauzė]. Prisiliesiu pirštais. Prašom atpalaiduoti žandikaulį, kad galėčiau padėti išsižioti plačiau, jei tai įmanoma [pauzė].

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA
E4C <i>Skausmas po maksimalaus išsižiojimo su pagalba</i>	Ar jutote skausmą, kai bandžiau pirštais plačiau pražiodyti Jūsų burną?
4D. MAKSIMALAUS IŠSIŽIOJIMO SU PAGALBA PROCEDŪRA NUTRAUKTA	
E4D <i>Išsižiojimas nutrauktas</i>	<nieko>
E5. Šoniniai ir priekinis judesiai	
5A. SLENKAMASIS JUDESYS Į DEŠINĘ	
<i>Slenkamasis judesys į dešinę</i>	Šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kiek galite dešinėn, net jei tai skausminga. Laikykite žandikaulį šioje padėtyje, kol atliksiu matavimus.
E5A <i>Matavimas</i>	<nieko>
<i>Grąžinkite žandikaulį į pradinę padėtį</i>	
E5A <i>Skausmas po judesio</i>	Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą?
5B. SLENKAMASIS JUDESYS Į KAIRĘ	
<i>Slenkamasis judesys į kairę</i>	Šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kiek galite kairėn, net jei tai skausminga. Laikykite žandikaulį šioje padėtyje, kol atliksiu matavimus.
E5B <i>Matavimas</i>	<nieko>
<i>Grąžinkite žandikaulį į pradinę padėtį</i>	
E5B <i>Skausmas po judesio</i>	Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą?
5C. SLENKAMASIS JUDESYS Į PRIEKĮ	
<i>Slenkamasis judesys į priekį</i>	Šiek tiek prasižiokite ir pastumkite [paslinkite] apatinį žandikaulį kiek galite pirmyn [tiesiai priešais save], net jei tai skausminga. Laikykite žandikaulį šioje padėtyje, kol atliksiu matavimus.
E5C <i>Matavimas</i>	<nieko>
<i>Grąžinkite žandikaulį į pradinę padėtį</i>	
E5C <i>Skausmas po judesio</i>	Ar atlikdami šį judesį jutote skausmą?

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA
E6. SAŽS garsai išsižiojant ir susičiaupiant	
<i>Rankų padėtis čiuopiant sąnarius, kai vertinami garsai</i>	<nieko>
<i>Nurodymai apie sąnarių garsus</i>	Ištirsiu žandikaulio sąnarius, ar jie skleidžia kokį nors garsą. Prašyčiau ir Jūsų atkreipti dėmesį, nes baigęs tyrimą paklausiu, ar girdėjote arba jutote kokį nors garsą. [Sutelkite dėmesį į abu sąnarius]
<i>Pilnas burnos sučiaupimas</i>	Visiškai sukąskite galinius dantis.
<i>Tyrėjo nustatomi sąnario garsai išsižiojant ir susičiaupiant</i>	Lėtai išsižiokite kuo plačiau, net jei tai skausminga; paskui lėtai susičiaupkite ir visiškai sukąskite galinius dantis. Pakartokite dar du kartus.
<i>Paciento apklausa apie sąnarių garsus</i>	Ar išsižiოდami arba susičiaupdami girdėjote arba jutote kokius nors garsus? Kokio tipo garsus?
<i>Apklausa apie skausmą</i>	JEI PACIENTAS TEIGIA JUTĘS SPRAGTELĖJIMĄ: Ar spragtelint jutote skausmą?
E7. SAŽS garsai atliekant šoninį ir priekinį judesius	
<i>Bendrieji nurodymai</i>	<nieko>
<i>SAŽS garsai: judesiai į šoną ir į priekį</i>	[Atlikite toliau išvardytas procedūras, kad ištirtumėte kiekvieną sąnarį atskirai, pradėdant nuo dešiniojo ir baigiant kairiuoju. Informuokite pacientą į kurį sąnarį sutelkti dėmesį.] Visiškai sukąskite galinius dantis, šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kuo toliau dešinėn, net jei tai skausminga; grąžinkite žandikaulį atgal [į įprastinę vietą] ir vėl visiškai sukąskite galinius dantis. Pakartokite dar du kartus. Visiškai sukąskite galinius dantis, šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį kuo toliau kairėn, net jei tai skausminga; grąžinkite žandikaulį atgal [į įprastinę vietą] ir vėl visiškai sukąskite galinius dantis. Pakartokite dar du kartus. Visiškai sukąskite galinius dantis, šiek tiek prasižiokite ir pastumkite apatinį žandikaulį kuo toliau pirmyn, net jei tai skausminga; grąžinkite žandikaulį atgal [į įprastinę vietą] ir vėl visiškai sukąskite galinius dantis. Pakartokite dar du kartus.
<i>Apklausa apie sąnarių garsus</i>	Ar pastumdami žandikaulį pirmyn arba į šonus girdėjote arba jutote kokius nors garsus šiame [dešiniajame, kairiajame] sąnaryje? Kokio tipo garsus?
<i>Apklausa apie skausmą</i>	JEI PACIENTAS PATVIRTINA JUTĘS SPRAGTELĖJIMĄ: Ar spragtelint jutote skausmą?

KONSTRUKTAS	ŽODINĖ KOMANDA
E8. Sąnario užstrigimas	
<i>Užstrigimas žiojantis</i>	Ar galite „išjudinti“ žandikaulį?
<i>Užstrigimas išsižiojus</i>	Ar galite „išjudinti“ žandikaulį?
E9. Raumenų ir SAŽS skausmas čiuopiant	
<i>Įžanga</i>	<p>Paspausiu įvairias Jūsų galvos, veido ir žandikaulio sritis ir paklašiu apie skausmą, pažįstamą skausmą ir pažįstamą galvos skausmą.</p> <p>Be to, klausiu, ar skausmas laikosi po mano pirštu, ar jaučiate jį ir kitose vietose, ne tik po pirštu.</p> <p>Klausinėsiu vartodamas sąvokas „skausmas“, „pažįstamas skausmas“, „pažįstamas galvos skausmas“ ir „po mano pirštu“.</p> <p>[Tyrėjo nuožiūra užuot klausus „po mano pirštu?“ galima klausti „ar skausmas pereina kitur?“.]</p> <p>Kiekvieną kartą paspausiu ir laikysiu paspaudęs 5 sekundes.</p>
<i>Tyrėjo kalibravimas</i>	<nieko>
<i>Smilkininis ir kramtomasis raumenys</i>	<nieko>
<i>Tyrėjo kalibravimas</i>	<nieko>
<i>SAŽS: šoninis poliūs</i>	Šiek tiek išsižiokite ir pastumkite [paslinkite] apatinį žandikaulį pirmyn, paskui gražinkite [paslinkite] į normalią padėtį nesukąsdami dantų.
<i>Tyrėjo kalibravimas</i>	<nieko>
<i>SAŽS: aplink šoninį polių</i>	Šiek tiek išsižiokite ir šiek tiek pastumkite [paslinkite] apatinį žandikaulį pirmyn bei palikite jį šioje padėtyje.
E10. Papildomos apčiuopos vietos	
<i>Tyrėjo kalibravimas</i>	<nieko>
<i>Apatinio žandikaulio užpakalinė sritis</i>	Atpalaiduokite žandikaulį.
<i>Požandinė sritis</i>	Atpalaiduokite žandikaulį.
<i>Šoninio sparninio raumens sritis</i>	Šiek tiek prasižiokite ir pakreipkite apatinį žandikaulį į šoną.
<i>Smilkininio raumens saugyslė</i>	Išsižiokite.
E11. Tyrėjo komentarai	
<i>Apžiūros pastabos</i>	<nieko>
DC/TMD TYRIMO PABAIGA	

DC/TMD Ištýrimo forma

DC/TMD Ištirimo forma

Užpildymo data (dd-mm-mmmm)

		-			-				
--	--	---	--	--	---	--	--	--	--

Pacientas _____ Tyrėjas _____

1a. Skausmo vieta: per pastarąsias 30 dienų (pasirinkite visus aktualius atsakymus)

DEŠINIOSIOS PUSĖS SKAUSMAS

- Nėra Smilkininio r. Kitų kramt. r. Ne kramt.
 Kramtomąjo r. SAŽS struktūrų

KAIRIOSIOS PUSĖS SKAUSMAS

- Nėra Smilkininio r. Kitų kramt. r. Ne kramt.
 Kramtomąjo r. SAŽS struktūrų

1b. Galvos skausmo vieta: per pastarąsias 30 dienų (pasirinkite visus aktualius atsakymus)

- Nėra Smilkininyje Kitur Nėra Smilkininyje Kitur

2. Kandžių santykis

Atskaitinis dantis

FDI #11 FDI #21

Kitas

Horizontalus
perdengimas

Jeigu
neigiamas

--	--

 mm

Vertikalus
perdengimas

Jeigu
neigiamas

--	--

 mm

Vidurio l. . . M r. N
o

--	--

 mm

3. Išsijojimo struktūra (papildomai; pasirinkite tinkamą atsakymą)

- Tiesi Grįžtama deviacija

Negrįžtama deviacija

- Į dešinę Į kairę

4. Išsijojimo judesiai

A. Neskausmingas išsijojimas

--	--

 mm

DEŠINIOJI PUSĖ

Skausmas	Pažįstamas skausmas	Pažįstamas galvos skausmas
----------	---------------------	----------------------------

KAIRIOJI PUSĖ

Skausmas	Pažįstamas skausmas	Pažįstamas galvos skausmas
----------	---------------------	----------------------------

B. Maksimalus išsijojimas be pagalbos

--	--

 mm

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

C. Maksimalus išsijojimas su pagalba

--	--

 mm

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

D. Išsijojimas nutrauktas? N T

5. Šoniniai ir priekiniai judesiai

DEŠINIOJI PUSĖ

Skausmas	Pažįstamas skausmas	Pažįstamas galvos skausmas
----------	---------------------	----------------------------

KAIRIOJI PUSĖ

Skausmas	Pažįstamas skausmas	Pažįstamas galvos skausmas
----------	---------------------	----------------------------

A. Slenkamasis judesys į dešinę

--	--

 mm

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

B. Slenkamasis judesys į kairę

--	--

 mm

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

C. Slenkamasis judesys į priekį

--	--

 mm

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

Smilkininis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T
Kramtomasis r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
SAŽS	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Kiti kramt. r.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	
Ne kramt. str.	☐ N ☐ T	☐ N ☐ T	

Jeigu neigiamas

6. SAŽS garsai išsižiojant ir susičiaupiant

	DEŠINIOSIOS PUSĖS SAŽS					
	Tyrėjas		Pacientas	Skausm. spragt.	Pažjstamas skausmas	
Išsižioj.	Susičiaup.	N				
Spragt.	☐ N	☐ T	☐ N	☒ T	☐ N	☐ T
Krepitacija	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

	KAIRIOSIOS PUSĖS SAŽS					
	Tyrėjas		Pacientas	Skausm. spragt.	Pažjstamas skausmas	
Išsižioj.	Susičiaup.	N				
Spragt.	☐ N	☐ T	☐ N	☒ T	☐ N	☐ T
Krepitacija	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

7. SAŽS garsai priekinio ir šoninių judesių metu

	DEŠINIOSIOS PUSĖS SAŽS					
	Tyrėjas		Pacientas	Skausm. spragt.	Pažjstamas skausmas	
N	T	N				
Spragt.	☐ N	☐ T	☐ N	☒ T	☐ N	☐ T
Krepitacija	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

	KAIRIOSIOS PUSĖS SAŽS					
	Tyrėjas		Pacientas	Skausm. spragt.	Pažjstamas skausmas	
N	T	N				
Spragt.	☐ N	☐ T	☐ N	☒ T	☐ N	☐ T
Krepitacija	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

8. Sąnario užstrigimas

	DEŠINIOSIOS PUSĖS SAŽS					
	Užstrigimas	Atstatymas		Skausm. spragt.	Pažjstamas skausmas	
		Pacientas	Tyrėjas			
Žiojantis	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Plačiai išsižiojus	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

	KAIRIOSIOS PUSĖS SAŽS					
	Užstrigimas	Atstatymas		Skausm. spragt.	Pažjstamas skausmas	
		Pacientas	Tyrėjas			
Žiojantis	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Plačiai išsižiojus	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

9. Raumenų ir SAŽS skausmas apčiuopos metu

	DEŠINIOJI PUSĖ					
	Skausmas	Pažjst. skausm.	Pažjst. galvos skausm.	Plintantis skausm.		
(1 kg)						
Smilkininis r. (užpakalinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Smilkininis r. (vidurinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Smilkininis r. (priekinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Kramtomasis r. (viršutinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Kramtomasis r. (vidurinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Kramtomasis r. (apatinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
SAŽS						
Šoninis poliūs (0.5 kg)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Aplink šoninį polių (1 kg)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

	KAIRIOJI PUSĖ					
	Skausmas	Pažjst. skausm.	Pažjst. galvos skausm.	Plintantis skausm.		
(1 kg)						
Smilkininis r. (užpakalinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Smilkininis r. (vidurinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Smilkininis r. (priekinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Kramtomasis r. (viršutinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Kramtomasis r. (vidurinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Kramtomasis r. (apatinė d.)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
SAŽS						
Šoninis poliūs (0.5 kg)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Aplink šoninį polių (1 kg)	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

10. Papildomas raumenų skausmas apčiuopos metu

	DEŠINIOJI PUSĖ			
	Skausmas	Pažjstamas skausmas	Plintantis skausmas	
(0.5 kg)				
Ap. žandikaulio užpakalinė sr.	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Požandinė sr.	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Šoninio sparninio r. sr.	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Smilkininio r. sausgyslė	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

	KAIRIOJI PUSĖ			
	Skausmas	Pažjstamas skausmas	Plintantis skausmas	
(0.5 kg)				
Ap. žandikaulio užpakalinė sr.	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Požandinė sr.	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Šoninio sparninio r. sr.	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T
Smilkininio r. sausgyslė	☐ N	☐ T	☐ N	☐ T

11. Diagnozės

Skausminiai sutrikimai
☐ Nėra
☐ Mialgija
☐ Plintantis miofascijinis skausmas
☐ Dešinėsios pusės artralgija
☐ Kairiosios pusės artralgija
☐ Su SAŽS sutrikimais siejamas galvos skausmas

Dešinėsios pusės SAŽS sutrikimai
☐ Nėra
☐ Disko išnirimas (pasirinkite vieną)
☐ ...grįžtamasis
☐ ...grįžtamasis su protarpiniu užstrigimu
☐ ...negrįžtamasis su ribotu išsižiojimu
☐ ...negrįžtamasis be riboto išsižiojimo
☐ Degeneracinė sąnario liga
☐ Panirimas

Kairiosios pusės SAŽS sutrikimai
☐ Nėra
☐ Disko išnirimas (pasirinkite vieną)
☐ ...grįžtamasis
☐ ...grįžtamasis su protarpiniu užstrigimu
☐ ...negrįžtamasis su ribotu išsižiojimu
☐ ...negrįžtamasis be riboto išsižiojimo
☐ Degeneracinė sąnario liga
☐ Panirimas

12. Pastabos

Diagnozė

Instrumentas	Šaltinis
Paskelbtais kriterijais paremti diagnostiniai sprendimų medžiai	<p>Sprendimų medžiai buvo sukurti Konsorciumo internetinei svetainei ir bendruomenei, ir yra viešai prieinami. Mokliškai jie yra susiję su toliau išvardytais dokumentais:</p> <p>Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) for Clinical and Research Applications: Recommendations of the International RDC/TMD Consortium Network* and Orofacial Pain Special Interest Group**</p> <p>Schiffman E, Ohrbach R, Truelove E, Look J, Anderson G, Goulet J-P, List T, Svensson P, Gonzalez Y, Lobbezoo F, Michelotti A, Brooks S, Ceusters W, Drangsholt M, Ettl D, Gaul C, Goldberg LJ, Haythornthwaite J, Hollender L, Jensen R, John MT, deLaat A, deLeeuw R, Maixner W, van der Meulen M, Murray GM, Nixdorf DR, Palla S, Petersson A, Pionchon P, Smith B, Visscher C, Zakrzewska J, and Dworkin SF (2014). <i>Journal of Oral & Facial Pain and Headache</i> 28:6-27.</p> <p>Paveikslėlio versija: 2018 m. liepos 4 d.</p>
Paskelbtais kriterijais paremta diagnostinių kriterijų lentelė	<p>Diagnostinių kriterijų lentelė buvo sukurta Konsorciumo internetinei svetainei ir bendruomenei, ir yra viešai prieinami. Mokliškai jie yra susiję su toliau išvardytais dokumentais:</p> <p>Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) for Clinical and Research Applications: Recommendations of the International RDC/TMD Consortium Network* and Orofacial Pain Special Interest Group**</p> <p>Schiffman E, Ohrbach R, Truelove E, Look J, Anderson G, Goulet J-P, List T, Svensson P, Gonzalez Y, Lobbezoo F, Michelotti A, Brooks S, Ceusters W, Drangsholt M, Ettl D, Gaul C, Goldberg LJ, Haythornthwaite J, Hollender L, Jensen R, John MT, deLaat A, deLeeuw R, Maixner W, van der Meulen M, Murray GM, Nixdorf DR, Palla S, Petersson A, Pionchon P, Smith B, Visscher C, Zakrzewska J, and Dworkin SF (2014). <i>Journal of Oral & Facial Pain and Headache</i> 28:6-27.</p> <p>Lentelės versija: 2020 m. vasario 6 d.</p>

DC/TMD Sprendimų medis

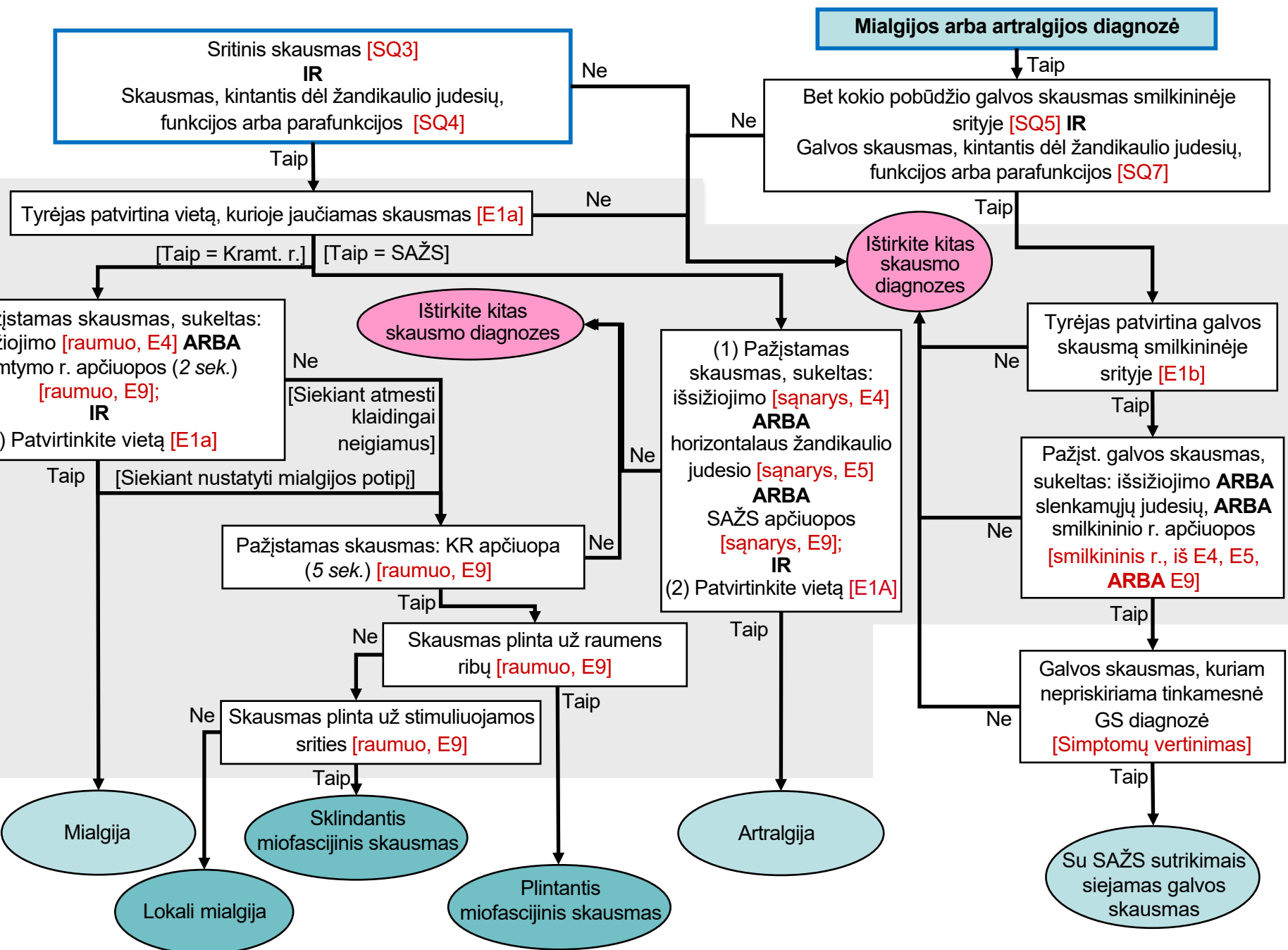
Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario diagnostikos kriterijai (DC/TMD): diagnostinis sprendimų medis

Su skausmu susiję SAŽS sutrikimai ir galvos skausmas

ANAMNEZĖ
Pradėkite nuo mėlynai apibrėžtų langelių

APŽIŪRA

DIAGNOZĖ

Pastaba: 2 sek. apčiuopos pakanka mialgijai; 5 sek. reikalingos potipiems

Versija 2018 07 04 (teksto peržiūra)

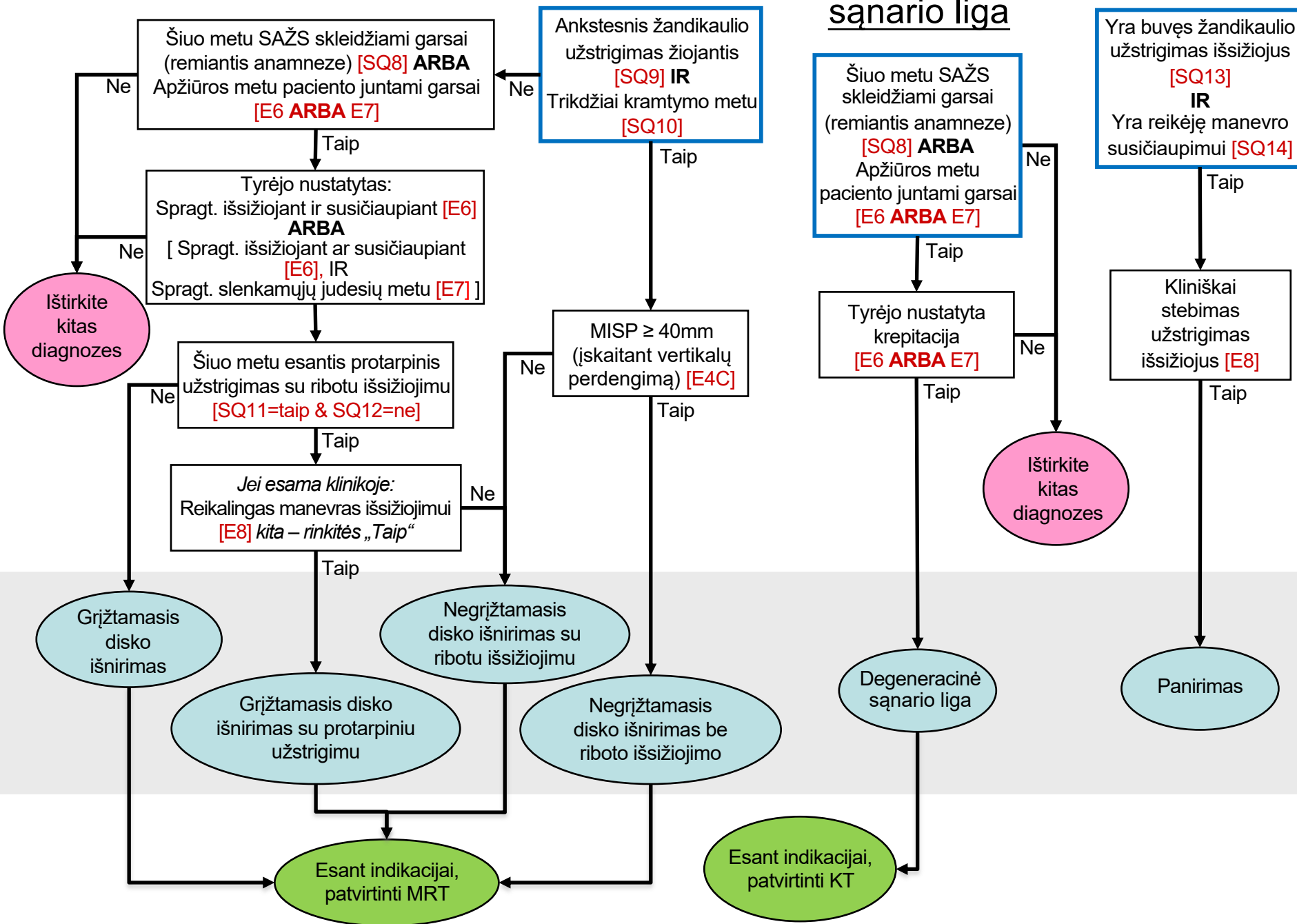
Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario diagnostikos kriterijai (DC/TMD): diagnostinis sprendimų medis

ANAMNEZĖ IR APŽIŪRA
 Pradėkite nuo mėlynai apibrėžtų langelių
KLINIKINĖ DIAGNOZĖ
VAIZDINIS TYRIMAS

Intrasąnariniai sutrikimai

Degeneracinė sąnario liga

Panirimas

Diagnostinių kriterijų lentelė

Dažniausiai pasitaikančių smilkininio apatinio žandikaulio sąnario sutrikimų diagnostikos kriterijai: simptomų klausimyno ir klinikinės apžiūros elementai

Visi išvardyti kriterijai anamnezėje (DC/TMD Simptomų klausimynas) ir apžiūroje (DC/TMD Apžiūros forma) yra reikalingi nustatyti specifinei diagnozei, nebent nurodyta kitaip; kiekvienas kriterijus yra pagrįstas, nebent nurodyta kitaip. Tikslus laiko atžvilgiu svarbių anamnezės ir apžiūros elementų laikotarpis žemiau nėra patikslintas, kadangi tai priklauso nuo tikslo, kuriam elementai yra sudaromi; atsižvelgiant į laikotarpį, logika nekinta. Laikotarpis, apibrėžtas anamnezės elementų apie grįžtamąjį ir negrįžtamąjį disko išnirimą, yra santykinis.

Šaltinis: Schiffman E, Ohrbach R, Truelove E, Look J, Anderson G, Goulet J-P, List T, Svensson P, Gonzalez Y, Lobbezoo F, Michelotti A, Brooks S, Ceusters W, Drangsholt M, Ettlin D, Gaul C, Goldberg LJ, Haythornthwaite J, Hollender L, Jensen R, John MT, deLaat A, deLeeuw R, Maixner W, van der Meulen M, Murray GM, Nixdorf DR, Palla S, Petersson A, Pionchon P, Smith B, Visscher C, Zakrzewska J, and Dworkin SF (2014). Diagnostic Criteria for Temporomandibular Disorders (DC/TMD) for Clinical and Research Applications: Recommendations of the International RDC/TMD Consortium Network and Orofacial Pain Special Interest Group. *Journal of Oral & Facial Pain and Headache* 28:6-27.

Versija 2020 02 06

	Anamnezė		Apžiūra	
<i>Sutrikimas</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>SQ</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>Apžiūros forma</i>
Skausminiai sutrikimai				
Mialgija (ICD-9 729.1) • Jautr 0.90 • Spec 0.95	Skausmas kramtymo struktūroje	SQ3	Patvirtintas kramtymo raumenų (-ens) skausmas	E1a
	Skausmas, kintantis dėl žandikaulio judesių, funkcijos arba parafunkcijos	SQ4	Pažįstamas kramtymo raumenų (-ens) skausmas, sukeltas maksimalaus išsižiojimo arba apčiuopos	E4b, E4c, ar E9: pažįstamas skausmas smilkininiame ar kramtomajame, ar kituose kramtymo raumenyse, jei aktualu; arba E10: pažįstamas papildomų raumenų skausmas, jei E10 įtrauktas
Mialgijos potipiai				
<u>Lokali mialgija</u> (ICD-9 729.1)	[tokie pat kaip mialgijai]	[SQ3 ir SQ4]	Patvirtintas kramtymo raumenų (-ens) skausmas	E1a
Jautr ir Spec nenustatyti			Pažįstamas skausmas, sukeltas apčiuopos	E9: pažįstamas skausmas kramt. ar smilk. r.; arba E10: pažįstamas papildomų raumenų skausmas, jei E10 įtrauktas
			Skausmas neplinta už stimuliuojamos srities	E9: nėra plintančio ir sklindančio skausmo; ir E10: nėra plintančio ir sklindančio skausmo, jei E10 įtrauktas
<u>Sklindantis miofascijinis skausmas</u> (ICD-9 729.1)	[tokie pat kaip mialgijai]	[SQ3 ir SQ4]	Patvirtintas kramtymo raumenų (-ens) skausmas	E1a
Jautr ir Spec nenustatyti			Pažįstamas skausmas, sukeltas apčiuopos	E9: pažįstamas skausmas kramt. ar smilk. r.; arba E10: pažįstamas papildomų raumenų skausmas, jei E10 įtrauktas
			Sklindantis (bet ne plintantis) skausmas, sukeltas apčiuopos	E9: sklindantis skausmas; arba E10: sklindantis skausmas, jei E10 įtrauktas; IR E9: nėra plintančio skausmo; ir E10: nėra plintančio skausmo, jei E10 įtrauktas

	Anamnezė		Apžiūra	
<i>Sutrikimas</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>SQ</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>Apžiūros forma</i>
<u>Plintantis miofascijinis skausmas</u> (ICD-9 729.1) <ul style="list-style-type: none"> • Jautr 0.86 • Spec 0.98 	[tokie pat kaip mialgijai]	[SQ3 ir SQ4]	Patvirtintas kramtymo raumenų (-ens) skausmas	E1a
			Pažįstamas skausmas, sukeltas apčiuopos	E9: pažįstamas skausmas smilk. ar kramt. r.; arba E10: pažįstamas papildomų raumenų skausmas, jei E10 įtrauktas
			Plintantis skausmas, sukeltas apčiuopos	E9: yra plintantis skausmas; arba E10: yra plintantis skausmas, jei E10 įtrauktas.
Artralgija (ICD-9 524.62) <ul style="list-style-type: none"> • Jautr 0.89 • Spec 0.98 	Skausmas kramtymo struktūroje	SQ3	Patvirtintas SAŽS skausmas	E1a
	Skausmas, kintantis dėl žandikaulio judesių, funkcijos arba parafunkcijos	SQ4	Pažįstamas SAŽS skausmas, sukeltas apčiuopos ar judesių amplitudės tyrimo	E4b, E4c, E5a-c, ar E9: pažįstamas SAŽS skausmas
Su SAŽS sutrikimais siejamas galvos skausmas (ICD-9 339.89 [kitas patikslintas galvos skausmo sindromas], arba ICD-9 784.0 [galvos skausmas]) <ul style="list-style-type: none"> • Jautr 0.89 • Spec 0.87 Pastaba: antrinei galvos skausmo diagnozei patvirtinti reikalinga pirminė mialgijos arba artralgijos diagnozė.	Bet kokio pobūdžio galvos skausmas smilkininėje srityje	SQ5	Patvirtintas galvos skausmas smilkininiame raumenyje	E1b
	Galvos skausmas, kintantis dėl žandikaulio judesių, funkcijos arba parafunkcijos	SQ7	Apie pažįstamą galvos skausmą smilkininio raumens srityje sužinoma iš: a. Smilkininio raumens apčiuopos arba b. Judesių amplitudės tyrimo	E4b, E4c, E5a-c, ar E9: pažįstamas galvos skausmas smilkininiame raumenyje

	Anamnezė		Apžiūra	
<i>Sutrikimas</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>SQ</i>	<i>Kriterijai</i>	<i>Apžiūros forma</i>
SAŅARIO SUTRIKIMAI				
Grįžtamasis disko išnirimas (ICD-9 524.63) • Jautr 0.34 • Spec 0.92	Šiuo metu SAŽS skleidžiami garsai (remiantis anamneze), ARBA Apžiūros metu paciento juntami garsai	SQ8 E6 ar E7: paciento pranešti garsai	Spragtelėjimas (-ai) išsižiojant ir susičiaupiant, ARBA Abu (a) spragt. išsižiojant arba susičiaupiant, IR (b) spragt. priekinio ar šoninių slenkamųjų judesių metu	E6: (išsižiojimo ir susičiaupimo) spragt., ARBA E6: (išsižiojimo arba susičiaupimo) spragt., ir E7: (priekinis arba šoninis) spragt.
Grįžtamasis disko išnirimas su protarpiniu užstrigimu (ICD-9 524.63) • Jautr 0.38 • Spec 0.98	[tokie pat kaip grįžtamajam disko išnirimui] Šiuo metu esantis protarpinis užstrigimas su ribotu išsižiojimu	[kaip grįžt. DI SQ11=taip SQ12=ne	[tokie pat kaip grįžtamajam disko išnirimui] Kai esama klinikoje: reikalingas manevras išsižiojimui	[tokie pat kaip grįžtamajam disko išnirimui] E8 (nebūtinai)
Negrįžtamasis disko išnirimas su ribotu išsižiojimu (ICD-9 524.63) • Jautr 0.80 • Spec 0.97	Šiuo metu* esantis SAŽS užstrigimas su ribotu išsižiojimu Apribojimas yra pakankamai sunkus, kad trukdytų valgyti	SQ9 SQ10	Pasyvus tempimas (maksimalus išsižiojimas su pagalba) < 40mm	E4c < 40mm įskaitant vertikalų kandžių perdengimą
Negrįžtamasis disko išnirimas be riboto išsižiojimo (ICD-9 524.63) • Jautr 0.54 • Spec 0.79	Ankstesnis* SAŽS užstrigimas su ribotu išsižiojimu Apribojimas yra pakankamai sunkus, kad trukdytų valgyti	SQ9 SQ10	Pasyvus tempimas (maksimalus išsižiojimas su pagalba) ≥ 40mm	E4c ≥ 40mm įskaitant vertikalų kandžių perdengimą
Degeneracinė sąnario liga (ICD-9 715.18) • Jautr 0.55 • Spec 0.61	Šiuo metu SAŽS skleidžiami garsai (remiantis anamneze), ARBA Apžiūros metu paciento juntami garsai	SQ8 E6 ar E7: paciento pranešti garsai	Krepitacija žandikaulio judesių metu	E6 or E7: tyrėjo nustatyta krepitacija
Panirimas (ICD-9 830.0) • Jautr 0.98 • Spec 1.00	SAŽS užstrigimas arba užsilaikymas plačiai išsižiojus Nepavyksta susičiaupti be specifinio manevro	SQ13 SQ14	Kai esama klinikoje: reikalingas manevras susičiaupimui	E8 (nebūtinai)

* „Šiuo metu“ ir „Ankstesnis“ (remiantis SQ9), atskiriant „su ribotu“ ir „be riboto“ negrįžtamojo disko išnirimo variantus, yra aiškinami remiantis pokyčiais bėgant laikui, kuriuos apibrėžia anamnezė ir patvirtina klinikinis žandikaulio judesių amplitudės ištyrimas.

II ašies vertinimas

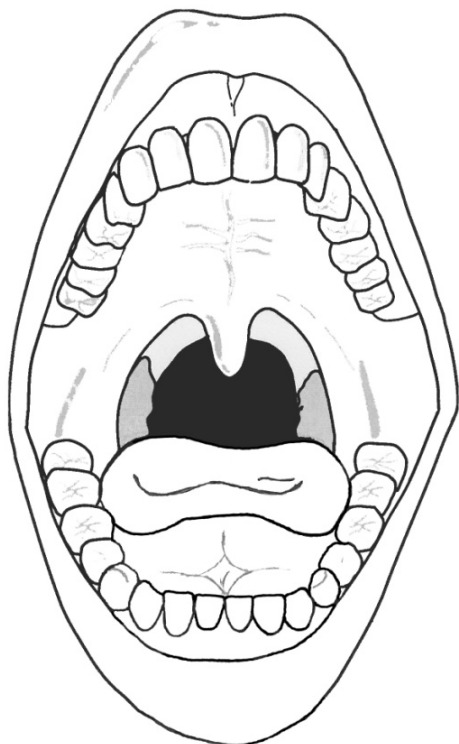
Standartinis naudojimas		Instrumentas	Šaltinis
Atranka	Išsamus tyrimas		
✓	✓	Skausmo schema	Impact Study Research Group Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.
✓	✓	Graduota lėtinio skausmo skalė (versija 2.0)	Von Korff M. Assessment of chronic pain in epidemiological and health services research: empirical bases and new directions. In: Turk DC, Melzack R, editors. Handbook of Pain Assessment, Third Edition. New York: Guilford Press. 2011. pp 455 – 473. Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.
✓		Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-8	Ohrbach R, Larsson P, and List T. The Jaw Functional Limitation Scale: Development, reliability, and validity of 8-item and 20-item versions. <i>J.Orofacial Pain</i> 22:219-230, 2008. Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.
	✓	Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-20	Ohrbach R, Larsson P, and List T. The Jaw Functional Limitation Scale: Development, reliability, and validity of 8-item and 20-item versions. <i>J.Orofacial Pain</i> 22:219-230, 2008. Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.
✓		Paciento sveikatos klausimynas-4	Kroenke K, Spitzer RL, Williams JB, and Löwe B. An ultra-brief screening scale for anxiety and depression: the PHQ-4. <i>Psychosomatics</i> 50 (6):613-621, 2009. Peržiūrėtas šio instrumento tekstas patalpintas http://www.phqscreeners.com/ ir įtrauktas į galutinį Konsorciumo instrumentą. Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.

Standartinis naudojimas		Instrumentas	Šaltinis
Atranka	Išsamus tyrimas		
	✓	Paciento sveikatos klausimynas-9	<p>Kroenke K, Spitzer RL, and Williams JB. The PHQ-9: validity of a brief depression severity measure. <i>Journal of General Internal Medicine</i> 16 (9):606-613, 2001.</p> <p>Peržiūrėtas šio instrumento tekstas patalpintas http://www.phqscreeners.com/ ir įtrauktas į galutinį Konsorciumo instrumentą.</p> <p>Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.</p>
	✓	Generalizuoto nerimo sutrikimo skalė-7	<p>Spitzer RL, Kroenke K, Williams JB, and Löwe B. A brief measure for assessing generalized anxiety disorder: the GAD-7. <i>Arch.Intern.Med.</i> 166 (10):1092-1097, 2006.</p> <p>Peržiūrėtas šio instrumento tekstas patalpintas http://www.phqscreeners.com/ ir įtrauktas į galutinį Konsorciumo instrumentą.</p> <p>Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.</p>
	✓	Paciento sveikatos klausimynas-15	<p>Kroenke K, Spitzer RL, and Williams JB. The PHQ-15: validity of a new measure for evaluating the severity of somatic symptoms. <i>Psychosom.Med.</i> 64 (2):258-266, 2002.</p> <p>Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.</p>
✓	✓	Stomatognatinės sistemos įpročių kontrolinis sąrašas	<p>Ohrbach R, Markiewicz MR, and McCall WD Jr. Waking-state oral parafunctional behaviors: specificity and validity as assessed by electromyography. <i>European Journal of Oral Sciences</i> 116:438-444, 2008.</p> <p>Ohrbach R et al. Oral Behaviors Checklist: Development and validation. Forthcoming.</p> <p>Formos versija: 2013 m. gegužės 12 d.</p>

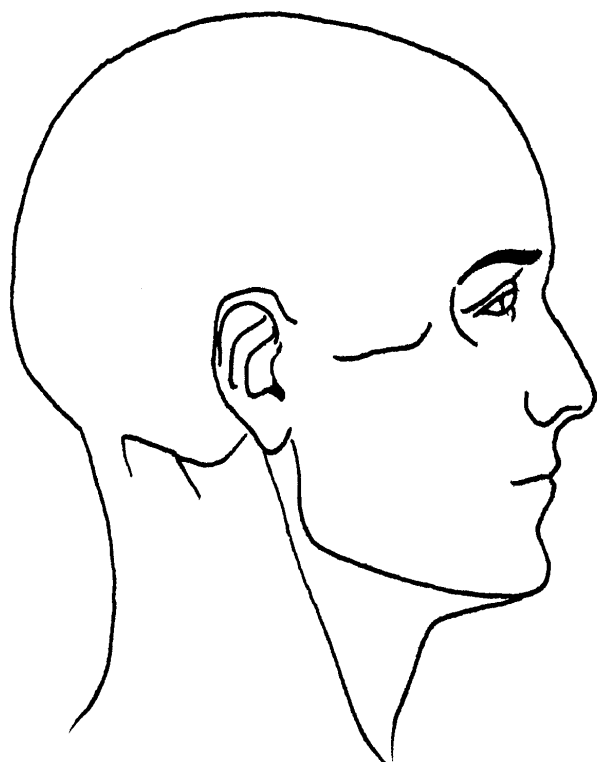
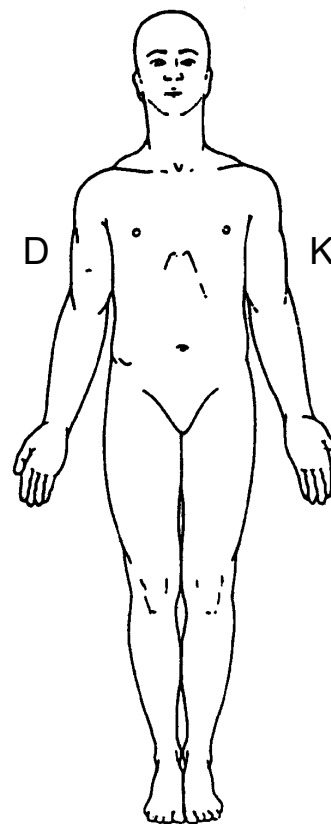
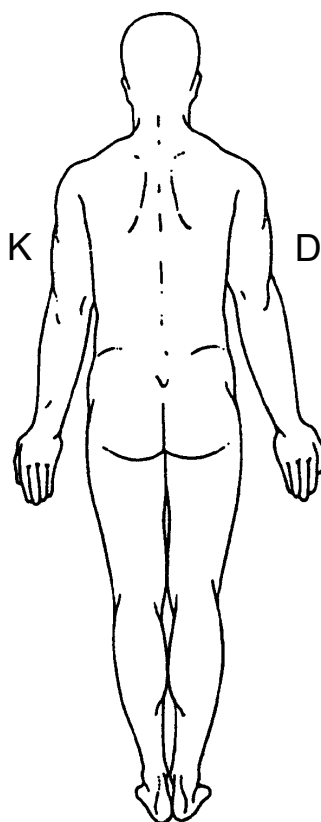
Skausmo schema

Skausmo schema

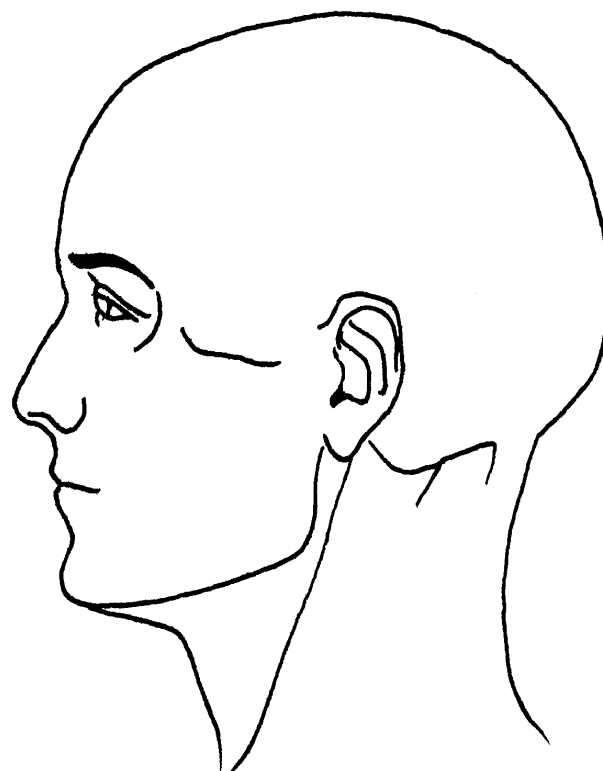
Nurodykite VISAS vietas, kuriose jaučiate įvairų skausmą, užtušuodami atitinkamą sritį tose diagramose, kurios geriausiai tinka Jūsų situacijai apibūdinti. Jei skausmas juntamas konkrečioje vietoje, pažymėkite ją ryškiu tašku (•). Jei skausmas plinta iš vienos vietos į kitą, pažymėkite jo judėjimo kryptį rodyklėmis.

Burna ir dantys

Dešinioji veido pusė

Kairioji veido pusė

Graduota lėtinio skausmo skalė (versija 2.0)

Graduota lėtinio skausmo skalė (versija 2.0)

1. Kiek dienų **per pastaruosius 6 mėnesius** Jums skaudėjo veido sritį? _____ dienas (-ų)

2. Koku balu įvertintumėte skausmą veido srityje **BŪTENT DABAR**? Naudokitės skale nuo 0 iki 10, kur 0 – „jokio skausmo“, o 10 – „baisus skausmas“.

Jokio skausmo											Baisus skausmas
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

3. Koku balu įvertintumėte savo **DIDŽIAUSIĄ** skausmą veido srityje, kurį jutote per **PASTARĄSIAS 30 DIENŲ**? Naudokitės ta pačia skale, kur 0 – „jokio skausmo“, o 10 – „baisus skausmas“.

Jokio skausmo											Baisus skausmas
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

4. Koku **VIDUTINIŠKAI** balu įvertintumėte skausmą veido srityje per **PASTARĄSIAS 30 DIENŲ**? Naudokitės ta pačia skale, kur 0 – „jokio skausmo“, o 10 – „baisus skausmas“. [Tai yra vertinkite savo *įprastai juntamą skausmą*.]

Jokio skausmo											Baisus skausmas
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

5. Kiek dienų dėl skausmo veido srityje per **PASTARĄSIAS 30 DIENŲ** negalėjote užsiimti savo **ĮPRASTA VEIKLA**, pavyzdžiui, dirbti, mokytis ar atlikti namų ruošos darbų? (kasdien = 30 dienų) _____ dienas (-ų)

6. Kiek skausmas veido srityje per **PASTARĄSIAS 30 DIENŲ** trukdė užsiimti **KASDIENE VEIKLA**? Naudokitės skale nuo 0 iki 10, kur 0 – „visai netrukdė“, o 10 – „negalėjau užsiimti jokia veikla“.

Visai netrukdė											Negalėjau užsiimti jokia veikla
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

7. Kiek skausmas veido srityje per **PASTARĄSIAS 30 DIENŲ** trukdė **LAISVALAIKIUI, SOCIALINIAM GYVENIMUI IR VEIKLAI SU ŠEIMA**? Naudokitės ta pačia skale, kur 0 – „visai netrukdė“, o 10 – „negalėjau užsiimti jokia veikla“.

Visai netrukdė											Negalėjau užsiimti jokia veikla
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

8. Kiek skausmas veido srityje per **PASTARĄSIAS 30 DIENŲ** trukdė **GEBĖJIMUI DIRBTI**, įskaitant namų ruošos darbus? Naudokitės ta pačia skale, kur 0 – „visai netrukdė“, o 10 – „negalėjau užsiimti jokia veikla“.

Visai netrukdė											Negalėjau užsiimti jokia veikla
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-8

Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-8

Kiekvienam iš toliau pateiktų punktų nurodykite apribojimo lygį per **pastarąjį mėnesį**. Jei kurios nors veiklos vengėte, nes ją atlikti buvo per sunku, apveskite „10“. Jei veiklos vengėte ne dėl to, kad ji kėlė skausmą ar ją buvo sunku atlikti, nieko nežymėkite.

	Jokio apribojimo										Stiprus apribojimas
1.	Sunkiai kramtomo maisto kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	Vištienos (pvz., keptos orkaitėje) kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3.	Minkšto maisto, kurio nereikia kramtyti (pvz., bulvių košės, obuolių tyrės, pudingo, trinto maisto), kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.	Burnos pravėrimas tiek, kad būtų galima atsigerti iš puoduko	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5.	Rijimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6.	Žiovavimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7.	Kalbėjimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8.	Šypsojimasis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-20

Žandikaulio funkcinio apribojimo skalė-20

Kiekvienam iš toliau pateiktų punktų nurodykite apribojimo lygį per **pastarąjį mėnesį**. Jei kurios nors veiklos vengėte, nes ją atlikti buvo per sunku, apveskite „10“. Jei veiklos vengėte ne dėl to, kad ji kėlė skausmą ar ją buvo sunku atlikti, nieko nežymėkite.

	Jokio apribojimo										Stiprus apribojimas
1. Sunkiai kramtomo maisto kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2. Kietos duonos kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
3. Vištienos (pvz., keptos orkaitėje) kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
4. Sausainių kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
5. Minkšto maisto (pavyzdžiui, makaronų, konservuotų ar minkštų vaisių, virtų daržovių, žuvies) kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
6. Minkšto maisto, kurio nereikia kramtyti (pvz., bulvių košės, obuolių tyrės, pudingo, trinto maisto), kramtymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
7. Burnos pravėrimas tiek, kad būtų galima atsikąsti nesmulkinto obuolio	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
8. Burnos pravėrimas tiek, kad būtų galima atsikąsti sumuštinio	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
9. Burnos pravėrimas tiek, kad būtų galima kalbėti	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
10. Burnos pravėrimas tiek, kad būtų galima atsigerti iš puoduko	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
11. Rijimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
12. Žiovavimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
13. Kalbėjimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
14. Dainavimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
15. Linksmo veido nutaisymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
16. Pikto veido nutaisymas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
17. Raukymasis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
18. Bučiavimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
19. Šypsojimasis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
20. Juokimasis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Paciento sveikatos klausimynas-4

Paciento sveikatos klausimynas-4

Kaip dažnai per pastarąsias 2 savaites Jus kamavo kurios nors iš šių problemų? Atsakymą pažymėkite varnele „✓“.

	Visai nekamavo 0	Keletą dienų 1	Daugiau nei pusė iš visų dienų 2	Beveik kiekvieną dieną 3
1. Nervingumas, nerimastingumas ar didelė įtampa	☐	☐	☐	☐
2. Negalėjimas sustabdyti nerimo ar jo kontroliuoti	☐	☐	☐	☐
3. Mažas susidomėjimas ar malonumas atliekant dalykus	☐	☐	☐	☐
4. Jautimasis nusiminusiam (-ai), prislėgtam (-ai) ar beviltiškam (-ai)	☐	☐	☐	☐

BENDRAS BALAS =

Jei pažymėjote kokias nors problemas, kaip šios problemos apsunkino Jums galimybes dirbti savo darbą, rūpintis namais ir vaikais arba sutarti su kitais žmonėmis?

Visai neapsunkino	Šiek tiek apsunkino	Labai apsunkino	Ypač apsunkino
☐	☐	☐	☐

Paciento sveikatos klausimynas-9

Paciento sveikatos klausimynas-9

Kaip dažnai per pastarąsias 2 savaites Jus kamavo kurios nors iš šių problemų? Atsakymą pažymėkite varnele „✓“.

	Visai nekamavo 0	Keletą dienių 1	Daugiau nei pusė iš visų dienių 2	Beveik kiekvieną dieną 3
1. Mažas susidomėjimas ar malonumas atliekant dalykus	☐	☐	☐	☐
2. Jautimasis nusiminusiam (-ai), prislėgtam (-ai) ar beviltiškam (-ai)	☐	☐	☐	☐
3. Sunkumas užmigti ar išsimiegoti, arba per ilgas miegojimas	☐	☐	☐	☐
4. Jautimasis pavargusiam (-ai) ar energijos trūkumas	☐	☐	☐	☐
5. Prastas apetitas arba persivalgyimas	☐	☐	☐	☐
6. Prasta savijauta – pojūtis, kad esate nevykėlis (-ė) arba kad nuvylėte save ar savo šeimą	☐	☐	☐	☐
7. Sunkumas susikoncentruoti ties tokiais dalykais, kaip laikraščio skaitymas arba televizoriaus žiūrėjimas	☐	☐	☐	☐
8. Judėjimas ar kalbėjimas taip lėtai, kad kiti žmonės galėjo pastebėti? Arba atvirkščiai – buvimas tokiam (-ai) neramiam (-ai) ar nenustygstančiam (-ai), kad judėjote daug daugiau nei įprasta	☐	☐	☐	☐
9. Mintys, kad Jums būtų geriau būti mirusiam (-ai) arba apie savęs žalojimą koku nors būdu	☐	☐	☐	☐

BENDRAS BALAS =

Jei pažymėjote kokias nors problemas, kaip šios problemos apsunkino Jums galimybes dirbti savo darbą, rūpintis namais ir vaikais arba sutarti su kitais žmonėmis?			
Visai neapsunkino ☐	Šiek tiek apsunkino ☐	Labai apsunkino ☐	Ypač apsunkino ☐

Autorių teisės priklauso Pfizer Inc. Vertimas į lietuvių kalbą: Montvidas, J (2018). LSMU Psichiatrijos klinika.

Šaltinio versija prieinama adresu <http://www.phqscreeners.com>.

Pagal 2013 m. gegužės 12 d. versiją paruošė: Jokubauskas, L (2021). VU MF Odontologijos institutas. Prieinama adresu <http://www.rdc-tmdinternational.org>.

Atkūrimui, vertimui, demonstravimui ar platinimui leidimas nereikalingas.

Generalizuoto nerimo sutrikimo skalė-7

Generalizuoto nerimo sutrikimo skalė-7

Kaip dažnai per pastarąsias 2 savaites Jus kamavo šios problemos? Atsakymą pažymėkite varnele „√“.

	Visai nekamavo 0	Keletą dienų 1	Daugiau nei pusė iš visų dienų 2	Beveik kiekvieną dieną 3
1. Nervingumas, nerimastingumas ar didelė įtampa	☐	☐	☐	☐
2. Negalėjimas sustabdyti nerimo ar jo kontroliuoti	☐	☐	☐	☐
3. Per didelis nerimavimas dėl įvairių dalykų	☐	☐	☐	☐
4. Sunkumas atsipalaiduoti	☐	☐	☐	☐
5. Buvimas tokiam (-ai) neramiam (-iai), kad net sunku ramiai pasėdėti	☐	☐	☐	☐
6. Greitas susierzinimas ar dirglumas	☐	☐	☐	☐
7. Baimė, tarsi galėtų nutikti kažkas baisaus	☐	☐	☐	☐

BENDRAS BALAS =

Autorių teisės priklauso Pfizer Inc. Vertimas į lietuvių kalbą: Šliuozienė-Butkutė, K (2019). LSMU Psichiatrijos klinika.

Šaltinio versija prieinama adresu <http://www.phgscreeners.com>.

Pagal 2013 m. gegužės 12 d. versiją paruošė: Jokubauskas, L (2021). VU MF Odontologijos institutas. Prieinama adresu <http://www.rdc-tmdinternational.org>.

Atkūrimui, vertimui, demonstravimui ar platinimui leidimas nereikalingas.

Paciento sveikatos klausimynas-15: fiziniai simptomai

Paciento sveikatos klausimynas-15: fiziniai simptomai

Kaip dažnai per pastarąsias 4 savaites Jus kamavo kurie nors iš toliau nurodytų sveikatos sutrikimų? Atsakymą pažymėkite varnele „√“.

	Nekamavo 0	Šiek tiek kamavo 1	Labai kamavo 2
1. Pilvo skausmai	☐	☐	☐
2. Nugaros skausmai	☐	☐	☐
3. Rankų, kojų ar sąnarių (kelių, klubų ir kt.) skausmai	☐	☐	☐
4. Skausmingos mėnesinės ar kitos su mėnesinėmis susijusios problemos [tik moterims]	☐	☐	☐
5. Galvos skausmai	☐	☐	☐
6. Krūtinės skausmai	☐	☐	☐
7. Galvos svaigimas	☐	☐	☐
8. Alpimas	☐	☐	☐
9. Stiprus ar pagreitėjęs širdies plakimas	☐	☐	☐
10. Dusulys	☐	☐	☐
11. Skausmingi ar sutrikę lytiniai santykiai	☐	☐	☐
12. Vidurių užkietėjimas, laisvumas ar viduriavimas	☐	☐	☐
13. Pykinimas, pilvo pūtimas ar nevirškinimas	☐	☐	☐
14. Nuovargis ar energijos trūkumas	☐	☐	☐
15. Miego sutrikimai	☐	☐	☐

BENDRAS BALAS =

Stomatognatinės sistemos įpročių kontrolinis sąrašas

Stomatognatinės sistemos įpročių kontrolinis sąrašas

Kaip dažnai atliekate kiekvieną iš žemiau pateiktų veiksmų remiantis praeitu mėnesiu? Jeigu veiksmų dažnumas skiriasi, pažymėkite intensyviausią variantą. Prašome pažymėti (✓) Jums tinkamus variantus, nepraleidžiant nė vieno.

Veiksmai atliekami miego metu		Niekada	1 naktis/ mėn.	1–3 naktys/ mėn.	1–3 naktys/ sav.	4–7 naktys/ sav.
1.	Stipriai sukąsti ar griežti dantimis miegant . Remiantis bet kokia informacija (Jūsų pačių ar aplinkinių)	☐	☐	☐	☐	☐
2.	Miegojimas padėtyje, kai spaudžiamas apatinis žandikaulis iš šono ar iš priekio	☐	☐	☐	☐	☐
Veiksmai atliekami ne miego metu		Niekada	Labai retai	Kartais	Dažnai	Visada
3.	Griežti dantimis nemiego metu	☐	☐	☐	☐	☐
4.	Stipriai sukąsti dantis nemiego metu	☐	☐	☐	☐	☐
5.	Sukąsti, silpnai sukąsti arba laikyti sukandus dantis (nevalgio metu)	☐	☐	☐	☐	☐
6.	Įtempti raumenis nesukandant dantų	☐	☐	☐	☐	☐
7.	Apatinio žandikaulio padėtis – iškištas arba pasuktas į šoną	☐	☐	☐	☐	☐
8.	Liežuvio stūmimas su jėga į dantis	☐	☐	☐	☐	☐
9.	Laikyti liežuvį tarp dantų	☐	☐	☐	☐	☐
10.	Liežuvio, skruostų, lūpų kandžiojimas, kramtymas ar kiti judesiai	☐	☐	☐	☐	☐
11.	Laikymas įtempus apatinį žandikaulį, siekiant jį apsaugoti (pvz., treniruočių metu)	☐	☐	☐	☐	☐
12.	Įvairių daiktų laikymas tarp dantų (pvz., plaukų, pieštukų, pirštų ir kt.)	☐	☐	☐	☐	☐
13.	Kramtomosios gumos kramtymas	☐	☐	☐	☐	☐
14.	Grojimas muzikiniais instrumentais, kai grojant naudojama burna ar apatinis žandikaulis	☐	☐	☐	☐	☐
15.	Apatinio žandikaulio pasirėmimas delnu	☐	☐	☐	☐	☐
16.	Maisto kramtymas viena puse	☐	☐	☐	☐	☐
17.	Užkandžiavimas tarp valgių	☐	☐	☐	☐	☐
18.	Ilgas kalbėjimas (pvz., mokytojai, vadybininkai)	☐	☐	☐	☐	☐
19.	Dainavimas	☐	☐	☐	☐	☐
20.	Žiovavimas	☐	☐	☐	☐	☐
21.	Telefono laikymas tarp peties ir ausies	☐	☐	☐	☐	☐